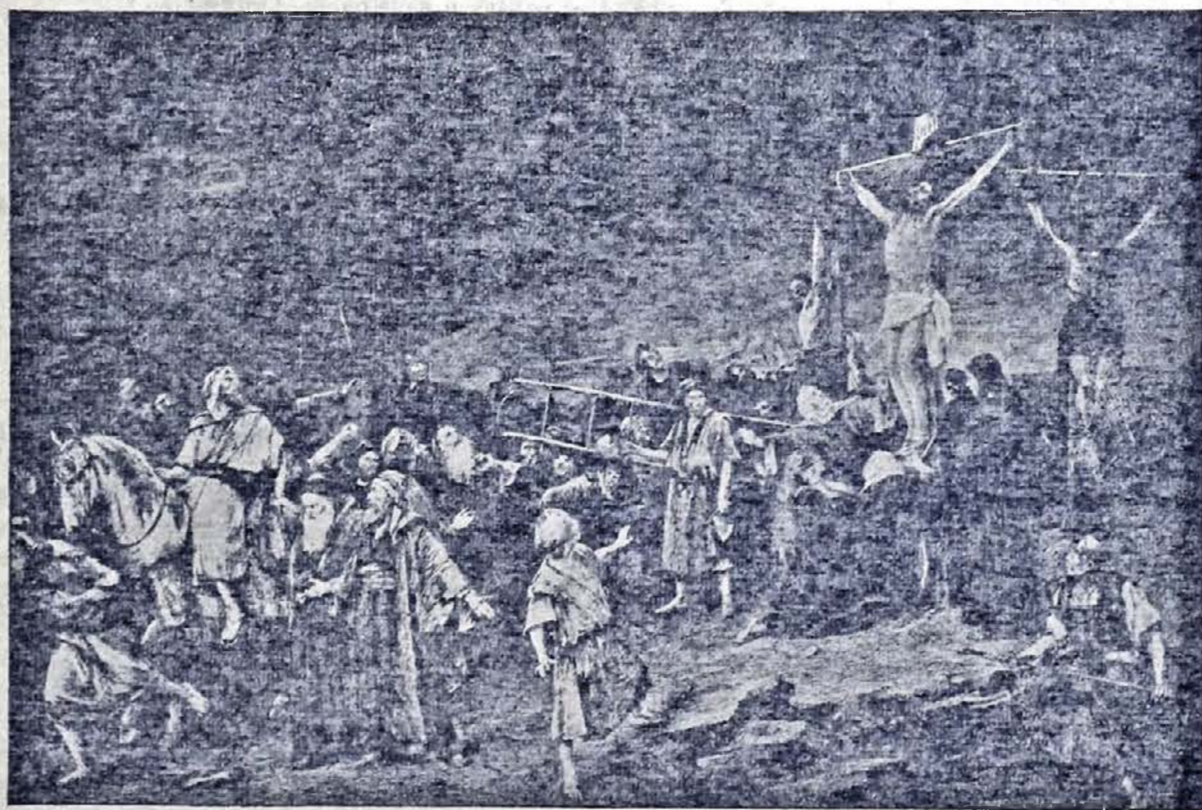

Рôкъ XII. Скрентонъ, Па., Четверъ 7-го Цвѣтня, 1904. Число 14. Vol. XII. Scranton, Pa., Thursday, April 7, 1904. No. 14.

Веселыхъ Святъ!

ХРИСТОСЪ НА КРЕСТѢ.

Воскресъ изъ мертвыхъ!

Воскресъ изъ мертвыхъ, бо такъ мусить бути,
Бо свята идея жити ме во вѣкъ
И на путь добру народы тягнути,
Надѣй и розрады подавати лѣкъ.

А хочь осудять еѣ каты люти,
Жорстоно замучать, на хрестѣ прибють --
Она воскресне, бо такъ мусить бути,
Бо она сильнѣйша, чимъ темрявы лють.

Воскресъ изъ мертвыхъ! -- Такій то спѣвъ чути.
Радѣй Русе-Ненько, весели ся днесь!
И ты воскреснешь, бо такъ мусить бути,
Бо такъ скаже Господь, що нынѣ воскресъ!

Чалый.

Про муки, смерть и похоронъ Христа.

(Пѣсни лѣрницкі.)

Рôдъ жидôвскій затвореный
И вôдъ Христа поставленый.
Збирали ся Христа вбити,
Месіяша наживити.
Взяли Христа ажь на гору,
До Пилатового двору;
Пилатъ руки умивае,
Сына божого неспознае.
Навхрестъ Христа роспинае,
Руки й ноги прибивае.
Матка бывша фрасоблива,
Стоить пôдъ крижемъ смутлива:
На сына ся поглядае,
Слѣзми свой тваръ умывае.
Ахъ, сыну-жь мôй озлюблезный,
Серцю-съ мому изболезный!
Тожь тя виджу розпятого,
И на хрестѣ прибитого.
Тожь тя моцно скатували,
Руки й ноги прибивали!
Плачь, молѣмъ ся Христіяны,
Терпѣвъ Христосъ за насъ раны,
Терпѣвъ раны, терпѣвъ муки
Черезъ жидовскіи руки.
А мы Христа выхваляймо,
Алилуя заспѣваймо.
Алилуя, Алилуя,
Слава, Христе, Твоѣ страсты!
Сохраняй миръ отъ напасти,
Отъ людскои ненависти.

У славнôмъ селѣ, въ Русалимѣ, тамъ Сусъ Назараньскій,
Давъ ся бити, катувати, за миръ христіяньскій.
Марія Матка Божа зъ жалю умлѣвае,
Свого сына озлюблезного сльозами вмивае.
Сыну-жь мôй возлюблезный, чомъ Ты умираешь?
Тѣло свое пресвятое до гробу вôддаешь.
Прийшовъ Йосифъ до Пилату, взявъ святыхъ просити:
Часъ бы, Пилате, тѣло зъ христа зняти,
У плащѣвницю вбрати, во гробъ положити.
Святіи ученики славу очинили,
Узяли, Христа зняли зъ крижа, у плащѣвницю убрали и у гробъ положили.

Писанки.

(Повѣре народне).

А зъ четверга, темнои нôчки,
Безъ мѣсяця и безъ свѣчки
Оливная гора сіяе:
Бо тамъ сынъ Божій у слѣзонькахъ потопае.

Къ землѣ припадае,
Господа благае:
„Не дай мене, Боже,
На тй муки тяженькія..
А може, — йой Боже! —
Може така менѣ доля
Вôдъ тебе судилась?...
Нехай буде твоя воля
И царство и сила. — —
А може-бъ можь тую чашу
Вôдъ мене узяти?...“

Не можь було.—Замучили.—
А Божая мати,
Та бѣдна, нещаслива мати
За Русалимомъ, въ крайнôй хатѣ
Сидить собѣ коло печи,
Восчикъ крае, въ черепъ мече,
И въ новенькôмъ черепочку
Топить його на жарочку.
И восчику натопила,
И золоту кисточку купила,
И покладкôвъ свѣженькихъ, бѣленькихъ узяла,
Воскомъ уписала,
Ще й намалювала,
Вôтакъ въ кошеликъ поскладала,
Тай до Пилата поспѣшала,
За Пилатомъ на-вколѣшки ходила,
Писаночки носила,
И курочку въ даруночку,
Та все благала-просила:

„Пилатію, воеводо,
Славный государю,
Пусти менѣ мого сына..
Одного и маю,
Лишь одного, мôй паночку,
Ѣй Богу, одного!
Я ще красчихъ понапишу,
Ще красчихъ, — ѣй Богу,
Що я красчихъ понапишу...
Одного и маю...“

„Не плачь, не плачь, Пречистая!
Його вже не мае:
Уже Жиды замучили.“

Къ землѣ повалилась,
Мовъ убита — а писанки
У свѣтъ розкотились.

О. Федьковичъ.

Бомъ.

Ескизъ зъ житя калифорнійського.

Мандрувавъ вже два днѣ и двѣ ночи, а черезъ увесъ часъ сей падавъ дощь. Сумно вивъ вѣтеръ мѣжь зôсохлыми корчами, а пронизливо свиставъ мѣжь безлистыми галузками сикоморъ. Зъ шумомъ сплывала брудна вода изъ горбкôвъ и зберала ся по долахъ, та утворювала озера широкі.

Звѣрята ховали ся по затишнихъ мѣсцяхъ, а мандрôвникъ йшовъ все дальше й дальше. Не дививъ ся, въ яку йде сторону. Йшовъ по насипѣ желѣзнои дороги и скручовавъ тамъ, де она скручовала ся. Ноги его то стрягли въ розмоклôй земли, то совгали-сь по нѣй. А вôнъ йшовъ. Кавалкомъ цирати накрывъ свои плечѣ та хоронивсь такъ вôдъ дощу.

Не вступавъ до людей, не просивъ въ нихъ охороны. Втѣкавъ вôдъ нихъ. Мусѣвъ утѣкати.... Цивілізовані люде прогнали его зпомѣжь себе якъ дику звѣрюку. Грошей не мавъ нѣ роботы. Не виненъ бувъ тому. До „сторожѣвъ ладу суспôльного" удававъ ся, щобъ давали ему раду. А вони зъ мѣста его прогнали, далеко вôдпровадили та вертати ся назадъ заказали. Не хотѣвъ, щобъ знову те саме его стрѣтити мало. Якъ ухлявавъ, сѣдавъ пôдъ першу лучшу будку при дорозѣ и вôдпочивавъ. А коли вогкій холодъ крѣзь легке одѣне до его тѣла проберавъ ся, тодѣ вôнъ встававъ и йшовъ дальше.

И такъ йшовъ два днѣ и двѣ ночи. Та дальше вже йти не мôгъ. Збивъ ся изъ силъ цѣлкомъ. И коли другои ночи надъ ранкомъ знову пôдъ дряхлою будкою желѣзничою сѣвъ вôдпочивати, почувъ зъ вôддаленя якійсь шумъ и гукъ. Побачивъ и мигаючій свѣтла.

— Мабуть фабрика якась! — мигнуло ему у головѣ. Сейчасъ вставъ и пôйшовъ въ напрямѣ свѣтель. Фабрика була тамъ дѣйсно, фабрика цементу. Вона се гучала и огнемъ зô своихъ коминôвъ блискала.

— Якъ роботы тутъ не дôстану, то щобы бодай наѣсти ся дали! — думавъ та розглядавъ ся.

Свистало. Задзвонивъ дзвôнокъ, щобъ робôтники до снѣданя йшли.

Бурлака вглядѣвъ кухню. Якъ не своими ногами поплентавъ ся пôдъ ню. Пôдъ дверми кухнѣ, скулившись, стоявъ малый котикъ. Жалôбненько мявкотѣвъ, начебъ скаржививъ ся на кого, та дививъ ся ясними своими очима на бурлаку. Сему стало жалко. Схиливъ ся и ставъ котика гласкати.

— Бѣдный котикъ! Ѣсти хочешь? О, и ты такій бомъ, якъ я. Жити хочешь, а не маешь що ѣсти... Ты голоденъ?... Чекай, пôйду я до кухнѣ, а якъ мене не наженуть, то вынесу ѣсти и тобѣ.

Оглянувъ ся, чи не пôдслухуе хто его слôвъ. Та заспанй робôтники не звертали на него найменшои уваги.

Пôйшовъ вôнъ до кухнѣ, сѣвъ въ гуртѣ, знуривъ голову, щобъ хто его не пôзнавъ, и ѣвъ зъ посыпхомъ. Въ животѣ чувъ страшну порожнечу та боявъ ся ей по береги заповняти. Вхопивъ кавальчикъ мяса до кишенѣ и покрадьки высунувъ ся за дверѣ. Вглядѣвъ котика.

— Менѣ дали ѣсти, ѣдж-же и ты. Теперь щобы ще роботу дôстати....

Роботу дôставъ — камѣне розбивати.

На высокôй горѣ, пôдъ бѣлою скалою увихавъ ся, зъ всеи силы великимъ молотомъ по камѣняхъ бивъ, на дрôбно ихъ розбивавъ та на вôзокъ выкидавъ.

Такъ працювавъ пять днѣвъ.

Наставникъ бувъ вѣчно пяный. Хитаючись бѣгавъ безъ перестанку вôдъ робôтника до робôтника, кричавъ и гулюкавъ и на виннихъ и на невинних. Робота кипѣла, камѣне розлѣталось, якъ зачароване, вôзки наладовані разъ въ разъ вôдходили. Робôтники прѣли, руки ймъ вяли, спины болѣли, та вôдпочивати нѣхто не смѣвъ.

Дощь поволи застановивъ ся, небо прояснило ся, погода настала. Пôвнôчный вѣтеръ прочищувавъ воздухъ и зъ горы можь було любовати ся долиною, якъ рай красною. Та невôльники капіталу могли лишь на тверде камѣне дивити ся. Головы въ гору не вôльно було при роботѣ пôднятн. Навѣть коли часомъ наставникъ на хвильку де вôддаливъ ся и котрый робôтникъ хотѣвъ иншому що сказати, то ще дуже, якъ звычайно, до землѣ прихилявъ ся и лишь пôвголосомъ говоривъ.

— Злодѣйська компанія! — говоривъ разъ въ таку пору одинъ робôтникъ до свого сусѣда. — Я вже пятнайцять лѣтъ въ Калифорніи, але такои огиды, якъ тутъ, ще не бачивъ.

— Нехай лишь соціялисты въ Америцѣ до силы дôйдуть, вони вже всѣмъ тымъ злодѣйствамъ капіталістичнымъ ладъ зроблять, — вôдповѣдавъ инщій.

Слухавъ сеи мовы нашъ знайомый. Взяла его охота заговорити щось також.

— Сей! — каже вôнъ до соціялиста. — Що зрочать соціялисты зъ бомами?

— Що?.... Выкопають яму на 200 стôпъ глубоку и живцемъ ихъ позакопують.

— Говоришь серіозно?

— Yes!

— И ты кажешь, що ты соціялистъ?

— Yes!

— Дивно! — сказавъ бомъ та усмѣхнувъ ся.

Надбѣгъ наставникъ и розмова урвала ся.

И знову робили дальше, якъ неживі машины. День въ день, безъ вгляду на те, чи бувъ се будный день, чи недѣля. До роботы выходили рано, коли лишь сѣрѣти починало, а покидали ей вже геть по заходѣ сонця и сейчасъ йшли до призначенихъ для нихъ шатеръ спати. А въ ночи було въ шатрахъ зимно. Многій, що тамъ спали, позастуджували ся та кашляли.

— Гей, Джьовь, — говоривъ до нашого знакомого одинъ зъ его товаришѣвъ. — Якъ ты можешь робити? Ты слабый! Ты вôдъ коли прийшовъ, то цѣлыми ночами кашляешь, що ажь страшно слухати.

— Мушу — мушу робити.....

И на силу волѣкъ ся до роботы. Переробивъ пять днѣвъ и выйшовъ до роботы шестого дня. Робивъ годину и другу. Та кашлявъ вôдъ часу до часу.

Наставникъ похитувавъ ся больше, якъ звычайно, и больше, якъ звычайно ганьбивъ робôтникôвъ. Прийшовъ и ставъ надъ Джьовомъ. Сей вдаривъ молотомъ по камена кôлька разôвъ и знову закашлявъ ся, а опôсля ставъ плювати кровію.

Наставникъ отворивъ губы, якъ собака, що бере ся вкусити, и закричавъ:

— Лучше заберай ся до дому! Ты хочешь за дармо грошѣ брати? Go home!

— All right!

Вынявъ наставникъ скоренько зъ кишенѣ задрукованну карточку и выписавъ Джьовови часъ его роботы. Джьовъ взявъ картку и глянувъ на ню.

— Well! Good bye! — сказавъ.

— Йди до чорта! — крикнувъ ему у вôдповѣдь басъ. — Проклятый бомъ! Промарнувавъ здоровле, а теперь заробляти-бы хотѣвъ у мене.

Бомъ зôтхнувъ тяжко. Скоренько сходивъ зъ горы, а коли вже стратився зъ очей каменоломъ, сѣвъ на землю, зловивъ ся руками за голову и наче одеревѣвъ.

Думавъ, що теперь почати, куды теперь дѣти ся.

— На пôвнôчь йти, чи на захôдъ, на схôдъ, чи на полудне......?

Гадки переривали ему сильні напады кашлю.

S. F., Cal. 25. лютого, 1904. Мирославъ Стечишинъ.

Йоганъ Боеръ.

Судьба свѣтôвъ.

Зъ нѣмецкого перевѣвъ Мир. Стечишинъ.

Земля гналась по просторахъ. Здыбала ся зъ молодымъ свѣтомъ, що ще лишь жарѣвъ и тому бувъ цѣлкомъ безъ житя.

— Добрый-день, друже! — сказавъ чужинецъ и поступивъ за нею.

— Добрый-день, — вôдповѣла спѣшно земля и гнала дальше.

— Якъ-же ты дивно выглядаешь! — говоривъ чужинецъ и зъ великою цѣкавостею приглядавъ ся земли.

— Бо я й старша. А ты ще зелений дзюбокъ.

— А скажижь менѣ прецѣнь, що властиво тебе такъ окружае? — казавъ чужинець.

— Жите, — вôдповѣла земля.

— Що означають зелень и синôсть на твоихъ стѣнахъ?

— Лѣсы и море.

— А що те бѣле блескуче?

— Ледові горы и снѣжні верхи.

— Але деякі горы рухають ся мѣжь лѣсами?

— Се не горы, — сказала земля. — Се звѣрята а высокôсть ихъ переходить лѣсы. Та даруй! — менѣ спѣшно. Adieu!

И оба свѣты пôгнали-сь своими дорогами.

За якихъ тысячу лѣтъ здыбали ся знову.

— Добрый-день! — сказавъ чужинецъ, що все ще жарѣвъ и безъ житя остававъ. — Чи не здыбали ся мы передъ рокомъ?

— Нѣ; вчера! — сказала земля.

— Але як-же ты змѣнила ся! — говоривъ чужинець. — Що означають всѣ тй яснозелені шары, що простягають ся мѣжь твоими горами?

— Луги и житнй поля, — вôдповѣла земля.

— А що се — тй мѣзерні, малй истоты, що мѣжь зеленю лазять та порпають? Се певно такі самі плазуны, які є й на иньшихъ свѣтахъ.

— Нѣ, се —люде, — сказала земля. — Adieu!

И тисячѣ лѣтъ знову проминули, и якъ два свѣты знову здыбали ся, спостерѣгъ чужинецъ малу рôжницю мѣжь землею и водою.

— Добрый - день, — сказавъ вôнъ. — Ты чимъ разъ больше пристроюешь ся и покриваешь ся зеленю; лѣсы зменьшають ся и живй горы зникли.

— Люде нищать все, що стоить имъ на перешкодѣ, — сказала земля.

— Чи тй малй истоты такй сильні? — питавъ чужинецъ и глядѣвъ на всѣ тй громады, що посередъ зеленѣ працювали и творили шумъ. — Се дѣйсно які-сь грôзні творы. Частина ихъ мабуть звѣсна менѣ ще зъ попередного разу.

— Такъ, — сказала земля. — Я лишь звертаю твою увагу на те, що люде, якихъ ты тодѣ бачивъ полишили вже міліоны потомкôвъ. Вони вмерали и перемѣнювали ся въ землю, воздухъ и воду, ставали ся частями иньшихъ людей и звѣрятъ и знову ставали землею, воздухомъ и водою — и такъ безъ перестанку.

— Але-жь мы доперва день тому якъ здыбали ся, — казавъ чужинець.

— Часъ, що є для мене и для тебе однимъ днемъ становить для людей тисячѣ лѣтъ.

— И кôлько-жь тисячѣвъ лѣтъ жие такій человѣкъ, поки перемѣнить ся въ землю, воздухъ и воду?

— Ты все ще зелений и незнайко, — каже земля. Людське жите не вôдзначае ся довгостею. Вôдъ коли мы послѣдный разъ здыбали ся, стала ся дитина человѣкомъ, батькомъ, дѣдомъ, прадѣдомъ и лежить вже въ земли якъ порохъ.

— Таакъ.... Але що-жь робить такій шумъ мѣжь тими живучими истотами?

— Міліоны ударôвъ сердець.

— Але я чую й дрожане въ тôмъ шумѣ; чому всѣ тй житя дрожать такъ сильно?

— Зô страху.

— Якого?

— Передъ смертею.

— Передъ смертею? Що-жь се е?

— Довѣдаешь ся про те незадовго. Adieu!

— Чекай ще трохи! — казавъ молодый чужинець. — Коли смерть приносить твоимъ дѣтямъ страхъ и нещасте, чому ты ей не проженешь? Якъ я колись тако-жь одержу живучй истоты, тодѣ не стерплю жадного ворога житя и буду удержовавъ усѣ мои творы безъ журбы по вѣки.

— Кобы ты бодай самъ остававъ безъ журбы и на вѣки, — сказала земля. — Я много видѣла и знаю, що знаю, й чимъ все кôнчить ся. Длятого я такъ спѣшу ся; мушу ще богато, дуже богато зробити. Adieu!

— Та скажи ще, що ты знаешь и чимъ все кôнчить ся!

— Adieu! — вôдповѣла земля и скоро пôгнала дальше, не задержуючись, у просторы.

И знову минули тисячѣ лѣтъ. И якъ два свѣты знову здыбали ся, мавъ вже молодый чужинець землю и море и горы высокі и тихі лѣсы.

— Здорова! — сказавъ вôнъ — алежь дорога товаришко, я ледви пôзнаю тебе; ты змѣнила ся до непôзнаня. Ты теперь цѣлкомъ бѣла. Дежь дѣла ты свою зелень?

— Вона лежить пôдъ снѣгомъ и ледомъ.

— И всѣ міріяды живучихъ истотъ?

— Всѣ вони перемѣнили ся въ порохъ.

— И пощо-жь вони жили? Пощо тебе управляли и вырубовали твои лѣсы? Чи не чуешь ты ихъ скаргъ на немилосердну судьбу? Чи може порохи ихъ лежать тихо, мовчки?

— Имъ не гôрше, чимъ менѣ. Adieu!

— Де-жь ты теперь спѣшишь?

— До гробу.

— Що-жь то е грôбъ?

— Се е — закôнчене. Я стара и змучена и незадовго мушу кôнчити ся. Вже лишь оденъ пасокъ зеленѣ лишивъ ся въ серединѣ мого серця, але й вôнъ завтра зникне. Все прсйшло, проминуло! Жите мое було таке коротке. Будь здоровъ — больше мене не побачишь. Буду незадовго мандруючимъ цвинтаромъ, самотною тѣнею въ ночи.

— Теперь починаю розумѣти, що е смерть, сказавъ чужинець. — И чи ты дѣйсно також..... ?

— Дѣйсно.

— И я колись також....?

— Такъ.

— И всѣ, всѣ ти міріяды красныхъ кульсвѣтôвъ, що теперь просторы свѣтломъ наповняють, чи й вони також..... ?

— Такъ.

— Згаснуть?

— Такъ.

— Навѣть сонце?

— Такъ.

— И тодѣ всѣ мы у просторахъ якъ тѣни въ безконечнôй ночи будемо крутити ся?

— Такъ.

— Такъ мы справдѣ дуже незначні, коли мы не вѣчні.

— Чи пригадуешь собѣ людей? — говорила земля.

— Такъ, часъ ихъ житя и слова не вартъ бувъ.

— А прецѣнь я выдала міріяды истотъ, що родили ся и у вѣчнôмъ людськôмъ колесѣ були прадѣдами.

— А теперь все зникло. Теперь не чую жадного шуму вôдъ битя сердець, теперь не дрожить жадна тревога. Теперь панує спокôй на земли?

— Такъ.

— Але я свого моря и своеи землѣ не буду залюднювати живими истотами, коли все те мае колись замерзнути въ ледѣ.

— Чекай! — сказала земля; чекай лишь поки сонце тебе не просвѣтить; а тодѣ ты не зможешь инакше. Будь здоровъ!

— Але чи не надѣешь ся ты, що колись твôй лѣдъ розтопить ся и все на ново зачне ся?

— Вудь здоровъ!

— Не надѣешь ся?

— Хто залюднюе ся тѣлами небесными той таножь колись....

— Скôнчить ся?

— Такъ.

— Якъ тѣнь въ ночи?

— Такъ.

— А потôмъ? — питавъ чужинець.

— Будь здоровъ!

И дальше котила ся земля по своѣй скорôй дорозѣ у свѣтовыхъ просторахъ, — щобы вмерти.

Листъ изъ старого краю.

Въ вѣденьскôмъ парляментѣ, котрый розпочавъ нарады 8 с. м., зачала ся на добре обструкція. Розпочали еѣ Чехи, а прилучили ся до неи й иньшѝ послы, котрѝ вважають свôй нарôдъ покривдженымъ черезъ теперѣшне правительство. До обструкціи прилучили ся також руськѝ опозиційнѝ послы зъ Галичины: д-ръ Король, д-ръ Косъ, Романчукъ и Василь Яворській, а также полякъ Брайтеръ посолъ зъ V куріи львôвського повѣта. Першій се разъ мабуть руськѝ опозиційнѝ послы зовсѣмъ ясно и недвозначно приступили до обструкціи, що повиннѝ були вже давно зробити, бо жь уже вôдъ давна стало звѣстнымъ, що правительство о галицькихъ Русинôвъ зовсѣмъ не журить ся а здало ихъ на ласку и неласку польсько-шляхотського правительства въ Галичинѣ.

Однакъ тутъ треба замѣтити, що руськѝ послы роблять обструкцію не зъ тыхъ самыхъ причинъ, що послы ческѝ. Коли Чехамъ ходить головно о рахунки зъ Нѣмцями, то руськимъ посламъ ходить о шкоджене правительству, котре пôдпирае польську шляхту. И коли навѣть ческѝ послы залишать обструкцію, зацитьканѝ новыми уступками, якъ се вже неразъ бувало, то й тодѣ причина обструкціи для руськихъ послôвъ зовсѣмъ не уступить, бо зъ сильными Чехами правительство буде числити ся, а зô слабыми Русинами—мабуть нѣ. И тому попри обструкціи въ парляментѣ, котру горсточка руськихъ послôвъ може вести лише въ спôлцѣ зъ бôльшими клюбами, а нѣколи сама, треба бы Русинамъ выробляти таку революційну силу въ краю мѣжь народными масами, абы правительство було змушене зъ тою силою числити ся.

„То—иньша рѣчь"!...

Пôдчасъ теперѣшнои сесіи парляменту внесло правительство проектъ заснованя окремого италійського правничого видѣлу, въ мѣстѣ Роверѣдо. Історія сего правительственного проекту така:

Въ нѣмецькôмъ мѣстѣ Инсбруку, столици Тиролю, котрый то край замешкують Нѣмцѣ та Италійцѣ, були вôдъ давна на нѣмецькôмъ університетѣ деякѝ катедры зъ италійською выкладовою мовою. Въ послѣдныхъ часахъ Италійцѣ почали що разъ бôльше домагати ся свого університета, а рôвночасно приходило до що разъ бôльшихъ и частѣйшихъ розрухôвъ мѣжь студентами нѣмецькими и италійськими въ Инсбруку бо нѣмецкѝ студенты хотѣли абы університетъ въ Инсбруку бувъ чисто нѣмецькій и выступали ворожо противъ италійськихъ катедръ.

Тѝ части розрухи, тѝ невыносимѝ вôдносины спонукали правительство—якъ воно само признае въ мотивованю свого проекта, до перенесеня италійськихъ катедръ зъ Инсбруку до Роверѣдо, де мае бути найперше утвореный правничій выдѣлъ, а далѣ и цѣлый університетъ.

Лишаючи на боцѣ дальшій хôдъ справы самостôйного италійського університета въ Австріи, мы хочемо пôднести лише, якъ вôдмѣнно поступае австрійське правительство зô справами рôжныхъ народôвъ. Коли Русины пôдчасъ сецесіи руськихъ студентôвъ изъ львôвського університета заговорили про самостôйный руській університетъ, то мінінстеръ Гартель заявивъ, що нѣчого не дасть ся зробити, ажь у львôвськôмъ університетѣ запануе спокôй. Спокôй запанувавъ, ну, и Поляки роблять зъ Русинами, що хотять... Ажь тутъ той самый міністеръ заявляе, що Италійцѣ тому дôстануть окремый університетъ, бо въ Инсбруку не можна вже було зъ ними вытримати! Може зъ сего далась бы вытягнути яка наука для Русинôвъ.

Зъ судовои салѣ.

Дня 14. с. м. вôдбула ся у Львовѣ карна розправа противъ 11 руськихъ студентôвъ університету за участь въ звѣстнôй демонстраціи противъ ксьондза Фіялка, ректора львôвського університета, доконанôй въ жовтни минувшого року. Отся розправа для львôвського університета певне не принесе чести. Въ иньшихъ університетахъ бережеть ся університетськихъ правъ, якъ ока въ головѣ, не допускаеть ся, абы въ університетськихъ справахъ урядувала поліція и судъ, а всѣ справы зô студентами залагоджують выключно самѝ університетськѝ власти, — але въ Галичинѣ, тай ще до того супротивъ Русинôвъ, — зовсѣмъ инакше. Університетськѝ власти не вдоволили ся тымъ, що кôлькохъ студентôвъ выдалили зъ університета, але въ додатку вôддали справу судови.

На розправѣ вылѣзла на верхъ уся поліцейська душа польськихъ професорôвъ. Не знаючи, хто бравъ участь въ демонстраціи, вони на слѣпо заденунціовали тыхъ, кого вдало ся зловити чи на коридорѣ, чи навѣть на вулици передъ університетомъ, — а на розправѣ не могли нѣякъ доказати, чи обжалованѝ брали участь въ демонстраціи, чи нѣ. По переведеню розправы засуджено лише трьохъ студентôвъ на кару по 5 днѣвъ арешту або по 10 коронъ кары, а всѣхъ иньшихъ увôльнено.

Пятнистый тифъ.

„Весно, ты всѣмъ шлешь обновы любіи... Ты й мужикови зъ ласки своеи змѣнила зимы морозъ-холодъ на голодъ".

Отсѝ слова поета (Василя Щурата) повтаряють ся у насъ дѣйсно зъ кождымъ рокомъ. Отъ ще й не зачалась весна, ще не повинно бути переднôвку, а вже урядово стверджено въ Схôднôй Галичинѣ за часъ вôдъ 1-го до 14-го с. м. **104** выпадкôвъ пятнистого або **голодового** тифу. И такъ що року. Весною голодовый тифъ, лѣтомъ злѝ зарôбки, осеню процесы за страйки, коли хто не хотѣвъ за песій грôшь робити, зимою вôдсиджуване кары, а весною знову тифъ голодовый. И яка мусить бути темнота того бѣдного, вѣчно кривдженого, вызискуваного и переслѣдованого народа, коли вôнъ терпеливо мовь та нѣма худобина, вмиравъ пôдъ панщизняными буками, вмиравъ и вмирае зъ нужды, зъ голоду, вмиравъ и вмирае въ цѣсарськôмъ вôйську за „Найяснѣйшого Пана", вмиравъ и вмирае въ криміналѣ за найменьшій свобôдный рухъ на пострахъ, абы не смѣвъ бажати свободы, — а при тôмъ усѣмъ не дôйшовъ ще до тои свѣдомости, що вже лучше вмерти въ бою, хочь бы и кровавôмъ за щастє и свободу свою и своихъ братôвъ!... И хочь нашъ нарôдъ такій великій и сильный, що гнеть пôрвавъ бы свои кайданы, то та темнота, та звѣряча покôрнôсть, вщеплена столѣтями неволѣ, все ще держить його невôльникомъ рôжныхъ пявокъ, и вôнъ все ще волить умирати зъ голоду, якъ середъ боротьбы за свободу...

Въ вѣденьскôмъ парляментѣ, котрый радивъ до вчера, а на дальшѝ нарады мае зôбратись по Великодныхъ святахъ, тревала цѣлый часъ обструкція, котру попирали й Русины. Руськѝ послы, — треба признати, — розвинули пôдчасъ сеи послѣднои сесіи живѣйшу дѣяльнôсть, якъ давнѣйше. Попирали обструкцію, а крôмъ того внесли богато интерпеляцій въ рôжныхъ важныхъ справахъ. Пос. Романчукъ выголосивъ також одну промову, въ котрôй заявивъ, що Русины тому попирають обструкцію, бо мусять поборювати всякими способами правительство, яке выдало весь руській нарôдъ въ Галичинѣ на поталу польськôй шляхтѣ. Сю свою промову выголосивъ Романчукъ пôдчасъ дебаты въ справѣ ческого університета въ Празѣ, якій мае бути дуже лихо урядженый, отже при тôй нагодѣ згадавъ и про заснованє руського університета у Львовѣ.

Гр.-кат. епископомъ въ Станиславовѣ,

якъ донесли ґазеты (урядового потвердженя ще нема!), зôставъ именованый о. д-ръ Григорій Хомишинъ, теперѣшный ректоръ духовнои семинаріи у Львовѣ. Руськѝ ґазеты вже зачинають одушевляти ся новымъ „княземъ церкви", вôддаючи въ його руки и провôдъ народа... Якои народнои барвы буде о. Хомишинъ, сего мы не знаемо, бо вôнъ въ рôжнѝ часы кокетувавъ то зъ Русинами то зъ москвофілами, але зовсѣмъ певне знаемо те, що вôнъ клерикалъ найчистѣйшои воды, про котрого смѣло можна сказати нѣмецькою приповѣдкою: „Mehr paepstlich, als der Papst selbst." Намъ пригадують ся проповѣди о. Хомишина въ Станиславôвськôй катедральнôй церквѣ весною 1899 р., и добре тямимо, якъ вôнъ передъ темною, фанатичною масою мѣшавъ зъ болотомъ найлучшихъ сынôвъ Руси, такого Франка, таку Кобриньску та иньшихъ, якъ выклинавъ увесь поступовый рухъ на Руси, той рухъ, якому единому маемо завдячити все, до чого чи въ матеріяльнôй чи въ духовôй культурѣ мы доробились. Але о. Хомишинъ витае думкою въ тыхъ часахъ, коли церковь була единою и всевладною панею житя, смерти и майна всѣхъ людей, коли за такѝ думки, якѝ „смѣвъ" выголошувати Франко та иньшѝ, можна було чоловѣка живцемъ спалити. Чоловѣкомъ зъ такими идеалами намъ одушевлятись годѣ.

Новѝ ґазеты.

Зъ новымъ рокомъ почало выходити кôлька новыхъ руськихъ ґазетъ: И такъ въ Станиславовѣ тижневникъ „Нова Січ", орґанъ народнои орґанізаціи; въ Терноноли „Подільский Голос", двотижневникъ, орґанъ народнои орґанізаціи; у Львовѣ радикальный „Новий Громадський Голос", двотижневникъ; въ Вашкôвцяхъ на Буковинѣ двотижневникъ „Промінь", орґанъ руськихъ учителѣвъ.

23. марта 1904. **М. Л.**

Памятайте на Р. Народ. Фондъ.

Дальше справоздане

въ жертвъ зложеныхъ вôдъ 16 до 31 марця 1904 на „Народный Фондъ въ Америцѣ".

Trauger, Pa. Члены Бр. св. I. Крест. на руки Мих. Ющака зъ Southwest, Pa. зложили жертвы по 50 ц. а то: Мих. Ющакъ, В. Кацикъ, П. Ротко, Т. Спѣнъ, Л. Гусакъ, Я. Ющакъ (I.), А. Семаницкій, Д. Смеречнякъ, Н. Ротко, В. Шовтисъ, Т. Гаргай, Мих. Демцьо, Семанъ Глива, И. Мацко, Н. Гараузъ, Н. Тарбай, С. Гараузъ, М. Хомякъ, Т. Баюсъ, С. Дюра, О. Торгань, Пет. и Пав. Дзибанъ, Вас. Торганъ, Сем. и Мих. Гараузъ, Дм. Мадярій, Ил. Адамъ, М. Бедевецкій, Л. Цѣцѣль, М. Марусаничь, Т. Шопа, А. Филякъ, В. Смаржь, Ив. Цанайка, Дм. Тарбай, Л. Пероганичь, И. Хомка, Я. Ющакъ (II.), Пав. Вархолякъ, Вас. Фицай, разомъ 20.50

Yonkers, N. Y. Ал. Трембачь за марки . 5.00

„ „ „ Вас. Хома на крестинахъ у А. Дошны 1.25

Philadelphia, Pa. Теод. Коханъ за 5 книж. и 5 вôдбитокъ 1.00

McKees Rocks, Pa. М. Турковскій зôбравъ на крест. у Вас. Галайды, члена бр. Пр. Бог. въ Алеґени, Па. а то: по 50 ц. зложили: В. Галайда, Дм. Вархолякъ, А. Олексякъ; по 25 цт. зложили: П. Герляхъ, Мих. Турковскій, П. Кôтъ, М. Колодѣйчикъ, Ив. Палиця, Іос. Фрисъ, Іос. Драганъ, Ан. Драганъ; по 15 ц.: Іос. Мазурокъ и Ст. Опалка; П. Опалка 10 ц.; окрôмъ того зложили передше на рука М. Т. а то: П. Каршневичь и П. Ильчишинъ; а Вас. Вархолякъ 20 ц., разомъ 5.35

Buffalo, N. Y. На руки о. Вас. Гривнака зложили по 25 ц.: П. Лозиньскій и В. Мельникъ; на крест. у Ив. Максимика въ Lancaster, N. Y. зложили: С. Максимикъ 1.00; Ан. Максимикъ, Дм. Сухина, Вас. Удичь, Гавр. Мидякъ, И. Максимикъ по 50 ц.; Ф. Окаль 25 ц.; В. Омельскій 15 ц., разомъ 4.40

Syracuse, N. Y. о. И. Велигорскій жертва 5.00

Breslau, Pa. Тимко Швастъ, за марки . 2.00

Jersey City, N. J. Кружокъ . . . 8.40

„ „ „ На мітинґу зложили по 25 ц.: Л. Павелчакъ, М. Спадикъ, А. Решетарь, Ю. Сидоръ, Ю. Пôдсадочный, Н. Н., Дм. Ванько, М. Бережнякъ, А. Сандовичь, разомъ 2.25

Pittsburg, Pa. На крестинахъ у Мих. Дмитрова зложили: С. Борейко и М. Фричь по 1.00; М. Дмитрôвъ, Сем. Приступа, К. Бойко, Іос. Монастырскій, Ст. Гуменный, К. Землиньска по 50 ц.; Д. Ґривачевска 40 ц.; Й. Калабай 30 ц.; Т. Дмитрôвъ, Т. К. Ґутъ, П. и Е. Прешлякъ, Ст. и Ю. Пастирчикъ, Д. Костинякъ, П. Лепакъ, И. Лепакъ школяръ, Ст. и Марія Петришинъ по 25 ц.; Юлія К. Ґутъ 20 ц.; Ксеня Калабай 15 ц.; Илія Байракъ 10 ц., разомъ 8.90

Вôдъ 16 до 31 марта б. р. зложили на Нар. Фондъ 64.05

Зъ перенесеня зъ 15 марта б. р. . . 564.73

Вôдъ 26 Нов. 1903 до кôнця марта 1904 вплынуло на Нар. Фондъ разомъ . . . $628.78

Увага: Въ ч. 13 „Свободы" було мильно напечатано „До кôнця лютого вплынуло $564.73", мае бути до „15 марта".

Христосъ Воскресъ! Воскреснѣмъ и мы та пробудѣмъ ся до нового житя! Збираймо жертвы на Народный Фондъ въ свята и по святахъ, въ дома и въ гостяхъ и при кождôй способности! Часъ отвореня Рускои Бурсы въ Ню-Йорку зближае ся (въ септембру с. р.), тай потрѣбно чимъ скорше впровадити въ жите Еміґраційный Дôмъ и на иньшѝ церковно-народнѝ справы потрѣбно грошей! Мы розôслали майже до всѣхъ нашихъ братствъ тикеты (cent a punch), на котрѝ легко могуть збирати жертвы и дѣти и старшѝ, и письменнѝ и неписьменнѝ (черезъ проколюванє шпилькою кôлокъ (очокъ — одно проколене 1 цента коштуе); поименный списъ продавшихъ кождый тікетъ оголосить ся публично въ „Свободѣ".

Єсли пишете листъ до кого въ Америцѣ або краю, то прилѣпляйте на листъ и коверты нашѝ „Народнѝ марки" зъ гербомъ Руси, по котрôмъ кождый навѣть чужинець пôзнае, що мы Русины и не встыдаемо ся свого!

Поздоровляемо всѣхъ прихильникôвъ Р. Народного Фонду а тымъ самымъ и Руского Народу, зъ свѣтлымъ празникомъ Воскресенія Христового и желаемо всѣмъ жертвователямъ веселыхъ и щасливыхъ святъ.

За Головный Народный Комітетъ:

Ник. Стефановичъ, председатель. **Ив. Ґлова,** касіеръ. **Ник. Пôдгорецкій,** секретарь.

ДОПИСИ.

Зъ Нового Санча.

Написала ся богато нюйорска казета о Новомъ Санчи, обкинула болотомъ всѣхъ народовцѣвъ а передовсѣмъ украиньску руску бурсу, філію „Просьвіти" въ Н. Санчи, дальше забралась до Банку Лемкôвского. Мы и нѣчого не вôдповѣдали, бо на такѝ замѣты взагалѣ ся не вôдповѣдае, шануючи власну гôдность.

За то нинѣ дамо Вамъ всѣмъ Лемкамъ, що читаете нюйорску казету, пару фактôвъ на доказъ, якъ кацапы въ бурсѣ старôй а нинѣ кацапскôй, а на котру всѣ тôльки грошей складаете, ґаздують.

Ось за рôкъ 1902 на 1903 справозданя касового нѣхто анѣ на очи не бачивъ. Видно, що ґосподарка була добра, коли встидались публично здати рахунокъ зъ зôбраного через всѣхъ гроша.

Въ осени 1903 продали кацапы кавалокъ пляцу бурсового пôдъ улицю въ Новôмъ Санчи, и спродали землю майже за пôвъ дармо, бо бурса купила сяжень по 35 кор. а они спродали по 18 кор.

Видно зъ того, що добре ґаздують чужою кервавицею; и що суть такѝ богачѣ, що можутъ сотки коронъ за вôкно выкинути. А порахуйте кôлько дѣточокъ прокормилобыс за сѣ грошѣ через рôкъ!

Се бы була еще дурниця. Але бо кацапскій Выдѣлъ Бурсы зъ о. Качмарчикомъ на чолѣ деморалізуе Вашу молодѣжь. — Примѣромъ принято до бурсы одного питомця Стефана Павлата, котрого выгнано зъ украиньской бурсы. Сей ученикъ удержуваный въ бурсѣ кацапскôй за лемкôвскѝ грошѣ ошукавъ товариство „Шкôльну Помôчь" въ Н. Санчи и выциганивъ для себе рецепту на 80 кор. За сю справку достане ся найправдоподôбнѣйше до кримѣналу. И такъ за ошустôвъ платите, та свои грошѣ складаете.

И се еще можнабъ зложити на хлопця, бо хтожь тамъ другому въ голову и серце годенъ заглянути, але не можь простити того, що питомцѣ кацапскои бурсы зъ розказу Выдѣлу бурсы вчинили. На свято Йорданьске всѣ зъ богослуженя публично и вызываючо зробили сецесію (не пôшли на богослужене), а якъ слѣдство выказало, зробили се зъ розказу Выдѣлу.

Черезъ те дали ся пôзнати яко безбожники, що власного обряду и церкви не шанують. Нынѣ кождый въ Н. Санчи знае, що въ кацапскôй бурсѣ самѝ Москалѣ, та ще до того безбожники. И бѣднѝ дѣти за политику о. Качмарчика потерпять кары, а родичѣ поплатять высоку оплату шкôльну. И не жаль то Лемкамъ потеряти славу, та не жаль бѣдныхъ дѣточокъ попавшихъ ся въ руки злобныхъ проводниковъ, та не жаль въ кôнци, що бѣднѝ дѣти будуть покаранѝ за нерозумнѝ розказы выдѣлу?

Нынѣ довго треба буде попрацювати, щобы зле вôдробити. — Най кождый свѣдомый Лемко добре подумае до чого веде пôдпольна робота о. Качмарчика, Иванишова, Дуркотôвъ и иншихъ, бо не такъ выховують дѣти правдивѝ опѣкуны народа, що и до церкви вже внесли роздоръ и впоили огидну отрую въ чистѝ серденька дѣточокъ Вашихъ.

Тожь уважайте доки часъ и ратуйте свои дѣти, дѣти своихъ своякôвъ и приятелѣвъ, щобы и въ ихъ серця не засѣяли попесть злобы и зôпсутя.

Дръ Левицкій

Зъ Лемкôвщины.

Оденъ римо-католикъ близь Осека, повѣтъ Ясло, пôшовъ въ Америку на заробокъ. Полишивъ жѣнку и дѣти и не обзывавъ ся за 7 лѣтъ. А жѣнка не терпѣла такъ довгого часу, забрала ся, пôшла за нимъ и натрафила перше на своихъ краянôвъ сусѣдôвъ, вôдъ котрыхъ довѣдала ся о житю свого мужа. Краяне дорадили еѣ, абы пôшла въ службу до свого мужа, але щобы не дала пôзнати ся; жѣнка наняла ся и служить у своего мужа терпеливо; мужь повѣренôй служници полишивъ пôдъ опѣку гавзъ а самъ пôшовъ на баль изъ второбрачною жѣнкою, зъ котрою провадивъ нове магометаньске жите въ новôмъ свѣтѣ. Перша жѣнка ґрінорка служить вѣрно, але вôдъ часу до часу, своими здоровыми очима всюды и всьо добре, прозорливо бачить. Ажь коли ґазда пôшовъ зъ новою женою на баль, служниця отворила замокъ, взяла грошѣ 15 сотокъ и сѣла въ тôй годинѣ на шифу та поѣхала до старого краю. Ґазда прийшовши зъ балю дуже занепокоивъ ся, бо грошей бракуе. Жѣнка перша, котра була наймичковъ, взяла грошѣ и пôшла до краю а ему полишила тôлько 5 сотокъ. Прийшовши до краю, грошѣ вôднесла до вôйта и оповѣстила урядови о всѣмъ, якъ еѣ мужь ґосподаруе въ Америцѣ. Ажь ту на третый день и ґазда приходить и питае ся дѣтей: — Gdzie matka? Дѣти сказали: Poszli do wójta. — To idźcie po nią, niech zaraz przychodzi! А дѣвча прибѣгло до вôйта и каже: Mamo, mamo! jakiś pan przyszedł, chodźcie do domu! Мати прийшла изъ урядомъ до хаты, страху повно по скорѣ. Але вôйтъ заразъ ревѣдуе, вôдбирае вôдъ „пана" револьверъ и нôжь (дубець) и заразъ вôддае справедливости въ руки. Забрали его сейчасъ до холоднои хаты.

Молодѝ злодѣѣ. На другôмъ селѣ на пôвнôчь вôдъ насъ оденъ вкравъ 14 коронъ, а другій теля. Але заразъ пôдозрѣне впало на обохъ; жандармы сковали и зачали ихъ мучити. Але тота мука не була за тяжка; молодѝ злодѣѣ не признали ся. А тогды вôйтъ бере кавалокъ палицѣ, закрутивъ мовнѝ пацьорки на рукахъ молодого грошевого злодѣя такъ сильно, що ажь кровь поплинула. Въ той часъ вôдразу злодѣй признавъ ся де грошѣ. А той, що теля вкравъ, то закопавъ его въ землю, также мусѣвъ показати де закопавъ.

Недавно тому въ Бѣчу на ярмарку одна жена продала корову за 40 злр. Той, що купивъ, заплативъ въ такôмъ поспѣху, що анѣ пашпорту нехотѣвъ — скоро забравъ ся и пôшовъ якъ зъ вѣтромъ. Баба продавши корову, забралась и пôшла до мѣста купити що треба було. Приходить до склепу и згодила собѣ хустку. Бере грошѣ заплатити и дала оденъ грôшь а жидъ мавъ зъ того ще выдати двѣ короны. Ажь ту жидъ каже: — Цо то панѣ въ ґлова? Єднеґо ґрайцаръ плацѣ за хустка? Баба каже: — Тажь то пятка а не крайцаръ! Я то взяла такихъ 8 за корову, давъ менѣ хлопъ! Люде що тамъ були придивились тымъ грошамъ, а то були 8 новыхъ крайцарôвъ, тôлько були новѝ то такъ выглядали якъ золотѝ.

Оденъ дѣдъ ходивъ по селѣ просячи милостинѣ. Вступивъ въ хату одного зарôбника, що працювавъ чарезъ мѣсяць за 20 коронъ въ фабрицѣ и якъ дôставъ выплату такъ принѣсъ и кинувъ въ шуфляду а самъ выйшовъ зъ хаты тôлько жена осталась. Дѣдъ просить о алмужну, ґаздыня взяла изъ шуфляды незнаный грôшь и дала дѣдови, думала, що то крайцаръ, а то бувъ грôшь золотый на 10 коронъ. Дѣдусьо, якъ дѣдусьо, любивъ залити горло горѣвкою и вступивъ до Лейбы. Розказавъ собѣ горѣвки за три крайцарѣ и заплативъ (такожъ не знавъ якій то крайцаръ), додавъ ще до того 2 крайцарѣ и давъ Лейбови, Лейба знае, що ховае, бо оно мудрый, оно за то до школы ходило. Чоловѣкъ будникъ приходить до хаты, заглядае до шуфляды: не е всѣхъ грошей. Питае жѣнки де бôльше грошей, а жѣнка каже: — Ja dałam dziadowi jeden krajcar, więcej nic. Мужикъ бѣдняка якъ бы его окропомъ попаривъ. Побѣгъ за дѣдомъ до корчмы и питае ся якъ то було. Дѣдъ признавъ ся, що выпивъ горѣвки за три крайцарѣ, межи котрыми давъ и той крайцаръ, але Лейба не признало ся, яке то було 3 крайцары.

Зима ту у насъ дуже легонька безъ снѣгу. Часами були приморозки а теперь зъ днемъ понедѣлка и вôвтôрка 4-ои недѣлѣ посту думають люде зъ плугами ити въ поле, бо часъ хорошій наступае, тôлько зъ рана приморозки.

. Поляки зъ превеликои радости ажь въ долони бють, що Японія звоюе Росію а опôсля що станесь змѣна въ Австріи и такъ mogą mieć polacy jeszcze swego króla.

Цѣна збôжа: пшениця (чверть) 4 короны 60 гел.; жито 3 кор. 60 гел.; бôбъ 4 короны; ячмѣнь 2 к. 80 г.; овесъ 2 к. 20 гел.; фасоля 6 коронъ; мука метеръ 24 короны и 26 лѣпша.

Худоба дорога. За 150 злр. волы, то нема що запрячи до плуга, бо самѝ не потягнуть плугъ въ тяжкôй земли. Пара коней до роботы коштуе теперь у худобного мужика до 180 злр., то сказати лихѝ конята.

Смѣшне. При костелѣ зôйшлись двѣ бабы и витають ся: — Witajcie kumo! — Bóg zapłać, witajcie kumo! — вôдôзвалась друга. А опôсля пытае одна другои: — A zkąd żeście kumo? — A z Wesebnicy! — Atoli i ja z Wesebnicy.

А. Ныжъ.

Зъ Irona, W. Va.

Недавно тому робивъ я въ Берисбурґу и добре все було, але приѣхавъ якійсь компаніста, пôддуривъ насъ 15 хлопôвъ и забравъ зъ собою на той плейзъ. Приѣхали мы тутъ и ґаздыня на вечеръ а тутъ Англики обступили трейнъ и кажуть, по що вы тутъ приѣхали, коли тутъ страйкъ? Переночували мы въ компанічнôмъ сторѣ, на другій день пôшли всѣ до роботы, ажь тутъ угля лишь на 3 стопы, дуже низько. Хлопы не хотѣли ити до майнôвъ, але хотѣли ити назадъ звôдки прийшли, але компанія не выпустила ихъ доки не вôдроблять за тикеты, бо компанія за тикеты платила.

Вôдъ тона платить тутъ 36 центôвъ и кость дуже дорогій, бо все треба въ компанічнôмъ сторѣ купити, бо иншого нема. А ґаздѣ (вôнъ Русинъ зъ унгварскои) платить компанія 80 долярôвъ на мѣсяць, то вôнъ ѣздить по плейзахъ и людей зводить, щобы тутъ ишли до роботы.

Ант. Артимъ.

Встыдъ и ганьба, що деякѝ Русины ходять скебувати, ломати страйки. Але хто робить зле, того и кара спôткае такъ якъ спôткала тихъ 15 людей. Зъ того повин на бути наука и для другихъ, щобы не вѣрили жаднымъ аґентамъ, котрѝ кличуть до роботы и обѣцяють золотѝ горы, доки не переконаетеся, що то все правда, що говорить аґентъ и що на тôмъ плейзѣ де вôнъ васъ кличе нема страйку.

Зъ Beaver Creek, Alta. Кан.

Коло насъ сего року дуже завалиста зима. Вôдъ нашого руського нового року зачавъ прибувати снѣгъ, то ажь до сего часу прибувае. Можна сказати, що вôдъ нового року прибуло въ пôвнôчно-захôднôй териториі около два фіты снѣгу, а декуда и бôльше. Бôльшôсть була снѣжныхъ и непогôдливыхъ днѣвъ якъ погôдливыхъ. Знаходять ся и морозы, котрѝ докучають людямъ пôдчасъ далекои дороги до мѣста Едмонтонъ. Подôбно есть, що и наступаюче лѣто буде слотливе. Въ Едмонтонъ, Фортъ Саскачеванъ и Біверъ Крікъ дуже дороге збôже а то зъ тои причины, що въ Албертѣ а найбôльше якъ въ Едмонтонѣ и въ нашôй мѣсцевости збôже померзло. Пшениця, перша кляса коштуе 80—85 центôвъ за бушель; друга кляса 60—75 ц., третя кляса 40—50 ц.; жито 50—60 ц., ячмѣнь 40—50 ц., овесъ 33—35 ц., картофля 45—50 ц;. яйця коштують 25—30 ц. за дозенъ, масло за фунтъ такъ само. А худоба не зовсѣмъ дорога, бо продають живу худобу по 3—4 ц. за фунтъ. За безроги платять по 4½—5 ц. за фунтъ въ Едмонтонѣ. Нашѝ Русины по бôльшôй части возять до Едмонтону безроги, за що получають файнѝ доляры. Мука першои клясы (Strong Baker) коштуе $2.75 100 фунтôвъ, другои клясы $2.00, третои клясы $1.75. Русины не купують богато муки сего року, бо въ нашôй околици збудовали ся два млыны, котрѝ мелють пшеницю наразъ и петлюють. Платить ся за бушель по 10 ц, за петлюване 20 цен. Такожь можна змолоти въ тихъ млынахъ збôжа для безрогъ и для коней, за що платить ся за бушель по 5 ц. Русины по бôльшôй части мелють пшеницю и жито наразъ, бо разовый хлѣбъ о половину здоровшій якъ питльованый. Оденъ зъ тихъ млынôвъ е власностею Буковинця, Ивана Шкрабы, а другій Англика, що приѣхавъ тутъ минувшого року зъ Сполученыхъ Державъ. Вôнъ вôдъ мене 10 миль на пôвнôчь.

Василь Романюкъ.

Зъ St. Francois. Mo.

Минувшого року було писано о тутешныхъ людяхъ, що тутъ самѝ піяки. То въ части правда, особливо пють нежонатѝ а зъ тихъ, що мають жены чи тутъ чи въ краю то лишь 4 до 5 такихъ ся знайде. — Дня 27 Марта мали тутъ забаву попились и казали, що мусять когось убити а самѝ утѣкнуть. На другій день пôшли до салону, взяли пушку зъ собою, понапивались и застрѣлили невинного чоловѣка а самѝ поутѣкали. Єще не найшла ихъ полиція. Убитый чоловѣвъ называе ся Тимко Сардиґа зъ Мысцовы, повѣтъ Кросно. Мавъ около 25 лѣтъ, сирота, безъ вôтця и матери — тôлько одного брата мае. Належавъ до бр. и до Соединенія а того що го забивъ имя зачинаесь буквами И. Д., другого имени не знаю. Той И. Д. вже неодну справку мае на своѣй совѣсти и если его зловлять то дôстане велику кару.

Ив. Швц.

ПОРТЪ АРТУРЪ.

Въ осередку пôвколеса, окруженый узгôрями, якѝ спадають до Жовтого моря, на стороже старои морскои дороги до заливу Печілѣ, стоѣть Портъ Артуръ яко послѣдный рôгъ пôвострова Квантуна, якій заняла Росія по китайско-японьскій вôйнѣ въ 1898 роцѣ. Въ серединѣ мѣста зносить ся горбъ, названый Москалями „военною горою", а на нѣмъ стоить православный соборъ. Стратеґічну вартôсть Портъ Артура оцѣнили були Китайцѣ и побудували тамъ морску твердиню, пôдъ проводомъ францускихъ инжинерôвъ. а оборонні форты будували для Китайцѣвъ Нѣмцѣ. Пристань Портъ Артура, яка нѣколи не замерзае, мае вузкій въѣздъ и е довга на 460 метрôвъ, а на 320 м. широка. Глубина моря выносить въ пристани 8 метрôвъ при найнизшôмъ станѣ моря. На берегахъ пристанѣ стануло 12 фортôвъ, по 6 зъ обохъ сторôнъ, зъ бôльше якъ 40 арматами. Лише задля недбайливости Китайцѣвъ въ часѣ китайско-францускои вôйны въ 1897 р. здобули Портъ Артуръ Японцѣ и держали его черезъ рôкъ въ своихъ рукахъ. При заключуваню договору въ 1898 р. въ Сімоносеки по японьско-китайскôй вôйнѣ Росія дôстала пôвостровъ Квантунъ зъ Портъ-Артуромъ. Дня 28. марця 1898 р. Росія мимо протесту Японa заняла Портъ Артуръ. Управу пôвострова Квантуна перенявъ адміралъ Алексеевъ зъ титуломъ команданта вôйскъ Квантуна и адмірала російскои фльоты на Далекимъ Сходѣ. Сейчасъ почала ся перебудова фортифікацій въ Портъ Артурѣ на новый ладъ, поставлено величезнѝ касарнѣ для вôйска и Портъ Артуръ ставъ по чотырохъ рокахъ одною зъ найсильнѣйшихъ твердынѝ цѣлого свѣта.

Надôслане.

Дописъ, яко отповѣдь на вси цигански слова Пана О. Іоанна Сабова, угрорускаго гр.-кат. священника II-ой церкви св. Іоанна Крестителя въ С. С. Pittsburgh, Pa.

(Конець).

Неправда есть то, якъ бы люде ту дакторы на схизму хотѣли перейти, бо на то немаютъ причины, бо еще и тоты, котри ту про Васъ выстали, пане о. Сабовъ, близко церкви бывающіе, та и тоты распаднулися; лемъ хобай отъ Васъ нагуцканы факторы вашы хотѣлибы выстати на другу вѣру, та кедь хотятъ то можутъ хоць и на головахъ ставати, бо ведля наукохъ вашихъ тримаются, же ту естъ слебодный край, та слебодно вшытко,

Мали бысьте правду, кедь бы большинство народа пизало бы по Васъ, и же даякы великы несправедливости бы пропоновали были, але тому ани хиру ани слыху не было а ни не есть, зато отъ Васъ надуту цѣлу справу редукуеме на найподлѣйше а найстыдливше намаганіе про вашу зависть, а про дяку пару особъ, съ которыма але лемъ съ нима такъ плано нарабялисьте, на что малъ бы еденъ человѣкъ а еще на духовеньскіи ставъ выученый мерковати, а запамятати себѣ, же такое дашто подпоровати есть опастное, бо попечетеся, а къ тому еще на фронтъ бунтаціи выступити, то уже есть остатньое, якъ то Вы учинили, пане о. Сабовъ, бо опастное естъ на вѣру и народъ до грѣху приводити, и съ тымъ лемъ ганьбу превелику цѣлому справедливому духовенству зробилисьте.

Не маете гордый а пышный быти нато ниякъ разъ, же Васъ тоты моцны люде позвали на потаемну раду, и не маете Вы пышнымъ выношатися, же моглисьте имъ подати информаціи на бунтъ, котрый бунтъ Вы сами съ своимъ першимъ факторомъ выдумали и выкулисьте, и за довгый часъ лемъ его валалчанохъ всихъ пятьохъ удалося перевести и повѣрити съ нима, же то вшытко можетъ такъ статися, якъ Вы то имъ говорили, а въ сердцю своемъ цѣлкомъ инше думали.—А прочто не опамяталисьтеся на тотъ часъ, коли цѣлый народъ хотѣлисьте про баламуты отъ Васъ запричинены—зарядомъ поприсягати въ церкви и къ себѣ, жебы нихто ничъ не моголъ говорити дашто противне на Васъ, хоць бы и зналъ дашто; и тогда лемъ еденъ человѣкъ поднялся на то, а то былъ нынѣшный Вашъ премилевый а пребожный святушокъ, вашъ головный факторъ;—А зато преступилъ свою присягу по I разъ противко Васъ тогды, якъ передъ вашимъ отходомъ съ тады народъ противко Васъ повсталъ, и вамъ плацу нехотѣлъ превелики длугства церковны подвышати, що просилисьте окрема въ сполкахъ, и нагварялисьте ихъ, щобы еденъ отъ другаго пораду не просилъ, лемъ жебы установилъ, але народъ, котрый еще подъ Вами за 7½ роковъ сходу церьковну никогда не малъ, собрался на еденъ великій церьковный митингъ, на котрѣмъ вашь премилеiный нынѣшній головный факторъ, вытягнувъ съ кармана книгу, и зачалъ вычитовати тоты мѣста, котры выхабилисьте съ св. службы або смылилисьтеся, пане о. Сабовъ, хоць онъ и другіи человѣкъ кумъ его за мудрыхъ вынашаются а до того только разумѣютъ, якъ курка до пива,—и такъ нынѣшній факторъ вашь, на котраго росказъ пришлисьте ту людей бунтовати, онъ тогда народъ бунтовалъ противъ Васъ и збилъ Вамъ съ плацы мѣсячной 5 доллары, и зато муфовалисьтеся въ Питсбургъ, где съ фары на силу выпхалисьте о. Стефана Яцковича, а и выступне ему на тикетъ до старого краю далисьте, якъ то было описано въ А. Р. Вистнику; а теперь Вы самъ о. Сабовъ бунтуете съ нимъ доведна противко добра народа, бо зведлисьте его, щобы бунтовался и поломалъ присягу вѣрности и къ церкви нашей по II-ый разъ, и такъ зробилисте съ него преступника присягохъ святыхъ.

Такъ вы допевна пышнисьте, же навелисьте еднаго малодушного человѣка на переломленіе святыхъ присягохъ.

А коли пришлисьте на 24-го Новембра 1903 на плейзъ Adrian (або инакше Delancey P. O.), и на чѣмъ? Въ ночи по вечери уже по 8-ой годинѣ, на grocery vagoni вашого премиленого фактора. А до кого загостилисьте? До своего другаго пріятеля, бувшаго куратора а фактора вашего, а теперь есть онъ головнымъ урядникомъ во Соединенію, котрый хоць твердитъ, же незналъ ничего о вашемъ пришествію передкомъ, але силомъ-гвалтомъ ваше злы намаганія подпоруетъ, и доразъ ишолъ и тогда лѣпше знакомитныхъ своихъ людей на бунтовицкый митингъ кликати ужъ по вечери по 8-ой годинѣ, и якъ Вы капитанъ бунтовницкый командируете, а онъ вашъ капларъ вашы бунты выполнюетъ, и кедь лемъ можетъ фалечно а глупо народъ информуетъ, и на бунтъ зводжуетъ, и лемъ зато не подписался Вамъ, жебы даякъ съ своимъ головнымъ урядомъ не розлучился якъ явный бунтовщикъ народа, але хоць якъ есть дѣло, ниякъ разъ не можетъ служити такій идъ ни славу головнаго уряду, ни на хосенъ нашего милого Соединенія.

Ужъ Вы о. Сабовъ на ваши бунтованя отъ самъ себе вымыслены и подпальованы пышный можете быти, але на Васъ ніякъ разъ ни Питсбургска парафія, ни цѣлый русскій народъ, ни цѣла Америка не можутъ пышны быти, хоць бы и дупльованымъ ситизеномъ былисьте, бо такы ситизнены якъ Вы сьте, не на хосенъ и не на славу, але на моральный упадокъ, а на велику ганьбу служатъ краю и народу.

III. Барзъ шануеме пана отца Стецовича съ Bradenville Pa., же такъ на мало зычливого пріятеля мастъ, якій есть ему о. Сабовъ, котрый лемъ таку добру парафію зычитъ ему въ его жывотѣ мати, яку онъ съ своимъ лехкомысельнымъ бунтованьомъ знаетъ сорганизовати, котра ажъ съ 6 людми започалася и то лемъ потаемно и число тымъ парафіаномъ съ дня на день упадаетъ долу; ба то панъ о. Стецовичъ самъ переконался, що Вы о. Сабовъ лемъ гумбуговалисьте бо онъ и матрики видѣлъ на свои властны очи, въ котрыхъ не суть векши нумера якъ подъ вами были и котры Вы ему о вельо разъ убольшили, и якъ видѣлъ и переконался и доразъ высловился, що еслибы и на два справедливы частки раздѣлилася наша парафія, та бы жебрачу торбу требало завѣсити на шею и едному священикови и другому и можутъ тогда ходити съ гавзу до гавзу по квестѣ, щобы ведля своего ставу могли выжити, что и въ листѣ нашему о. духовному на знаймость далъ, и еще то писалъ, же кедь духовники такъ бы робили якъ отецъ Сабовъ робитъ, та бы каждому вѣрникови подъ облакъ окремнійшу церковь требало бы выставити що бы каждому вылагодити.

Барзъ не здатне крутарство есть то, же Вы пишете отче Сабовъ, що отецъ Стецовичъ лемъ такъ по при Васъ прійшолъ ту на презоры; бо отецъ Стецовичъ говоривъ нашему отцу духовному, що онъ есть ту покликаный отъ народа, жебы отъ схизмы захранилъ его, и къ тому и отъ Апостольскаго Визитатора доволеньство просилъ и досталъ на Едронску миссію, але певно же не зрадилъ тое хоць съ о. Сабовомъ наразъ готовилися ту прійти, якъ и прійшолъ, що Едронъ есть съ тріехъ першихъ плейзохъ еденъ, котры выставили нашу церковъ и подпоровали ю и отца Сабова даколи, бо тогды бы опоминокъ досталъ бы былъ и нащъ отецъ духовный отъ отъ Апостольского Визитатора, щобы заступнаго Визитатора почтенно пріялъ, але то не сталося. И барзъ то велика змылка была въ цѣлой справѣ, що на Едронѣ и на цѣлой околицѣ ани една душа ничь незнала о схизматицкой волѣ, и лемъ першый разъ чулисьме, якъ намъ слова пана о. Стецовича нашъ отецъ духовный въ церкви росповѣлъ и тогда вшыткоъ народъ на циганствѣ томъ барзъ соблазнялся, бо о схизму на цѣломъ Едронъ плейзѣ никому ани не приснилося; але и то не зналисьме, же бы въ долинкѣ 6 ludej замыслили себѣ съ галки церковь переправити дати, покля панъ О. И. Сабовъ ту не сявился на бунтъ. Котрому маеме за вѣру дати? Або едному, або другому? Найлѣпше ани едному!

Далисьте отказъ отче Сабовъ нашому духовному отцу черезъ О. Стецовича, що вы до него не прійдете зато, же и онъ до Васъ не заходитъ, кедь въ Питсбургъ пойдетъ; та то есть тымъ не правда, бо онъ вецей разъ былъ у васъ нежели Вы въ него, и хоць якимъ то гнѣвомъ бы было преполнена ваше сердце противко нашего духовнаго отца Антонія Мглей, малисьте себѣ розважити, же то дѣло идетъ о церковь и о народъ, котрый знаетъ роздѣлити добре отъ злаго, а справедливость отъ циганства, и малисьте якъ священникъ только благоразумности мати, що нездарены глупы бунтаціи не вольно подпоровати, и малисьте за святу повинность тримати хоць листовно возвати на померковане дотичнаго духовнаго отца, а отъ Васъ то якъ околичности найлѣпше знающаго, понеже за 7— роки между нами былисьте, найбарже могло ся обчековати, бо то такъ и честь съ собовъ заноситъ. А Вы Отче Сабовъ того не учинили, бо не малисьте что ознаймити, але на слѣпо иплиеьте бунтовати насъ, а то еще лѣпше потвердитъ нашу мысленку, же то цѣла бунтація съ вашей властной фабрики выйшла, лемже мотыка вамъ не выстрилила.

IV. На що Вы пане отче I. Сабовъ такъ съ тымъ своимъ ситизенствомъ вырукуете на передокъ, и хотѣли бысьте съ свѣтомъ повѣрити, же ужъ про ситизенство ваше бы уважовали Васъ барзъ ту и други люде? Тать мы ту лѣпшыхъ ситизенохъ можеме преуказати, якъ Вы сьте.— А якъ почули ваше зле намаганя и други чужи люде статочны Англичаны, та надъ Вами тыжъ соблазнялися и говорили же то ужъ все правду кажетъ пословиця же „не есть вшытко злато, що ся блищитъ". Та можетъ быти зато вырукуете съ нимъ, жебысьте хотѣли на даякого головнаго урядника аванжировати, але о тѣмъ ани не думайте, бо буде конвенція въ Трентонъ на только осторожна, що Васъ за ничего не выволитъ.

Найбрытша ложъ а циганство есть то, якъ бы о. А. Мглей отъ Васъ скрывался, якъ Васъ отче Сабовъ обачилъ, бо онъ есть такого характера человѣкъ, що Вамъ можетъ смѣло въ очи ваши позерати; и не скрывался онъ, але Васъ съ статочной далекости вызиралъ 7-го Децембра 1903, жебы просвѣдчился до певна, ци то Вы прійдете; але правѣ тоты отъ Васъ выголошены 6 (сильны) моцны люде скрылися въ стриткарный штаціонъ, якъ видѣлы Отца нашего духовнаго на B. R. and P. železničnom штаціонъ tren чекати. — О тѣмъ то сами зрадилися, и такъ васъ съ отцемъ Стецовичомъ славностно не могли привитати, хоцъ на штаціонъ лемъ самъ единкій отецъ Мглей былъ съ нашего народу; а якъ вы его обачили, та скоро скрутилисьтеся въ мѣсто.

V. Никогда мы то не писали, що Вы о. I. Сабовъ якъ ситизенъ противко § а ситизенскаго, або при нимъ были на конвенціи Іогнставнской, Па, але же Вы головнымъ факторомъ тому были, жебы заминила конвенція давный а славный органъ Соединенія „А. Р. Вѣстникъ" съ небощикомъ „Slovenskim American"-омъ, а на мѣсто давного заслуженого радактора, своего подручного фактора жадалисьте выволити; то есть тымъ правда а не циганство, бо о тѣмъ каждый делегатъ зналъ и говорилъ.

VI. На конецъ узнаваме Вамъ за правду пане о. Сабовъ, же мы горливы вѣрники были, а якъ бы не былисме были таки, кедъ при такихъ всиліякихъ кривдохъ вашихъ, котры наразъ списати не есть мѣста, за 7½ роки перетерпѣлисьме Вамъ, а же сме ся ужъ разъ Васъ збыли, то насъ барзъ тѣшитъ. А на ваше мѣсто досталисьме добраго, справедливаго, а правду милующаго, горливаго священника отца Антонія Мглея, котрый вшитокъ довгъ за вами стерлъ и народъ въ едномь кошарѣ доведна притримуетъ, а никому не завадитъ якъ Вы, зато пышнысме на Него и были и будеме.

А же мы правду на Васъ писали и пишеме, то есть отъ солнця свѣтлѣйше каждому человѣку преуказано, бо немоглисьте ани едномъ словцомъ свою правду преуказати. А що зробилисьте о. Сабовъ? Завѣстливы вашы зубы до нашего горливого а працовитого а праведливо облюбленнаго отца духовнаго Антонія Мглей завадилисьте, а его незаслуженно а безочливо оклеветалисьте. Та не боите ся Г. Бога?

Хочь бы и ничь не писалисьме были, хто знаетъ нашего духовнаго отца Антонія Мглей, та вамъ не дасть за правду, що о немъ клеветалисьте, але писалисьме на просвѣтлѣня тымъ, котры еще Васъ, о.I.Сабовъ, добрѣ не вызнали, же что Вы заеденъ, и то писалисьме сумените лемъ то, що есть правда и то зробилисьме слебодною волею а не нагвареньемъ або страшеньемъ або бунтованьемъ або шмайхльованьемъ отца нашего духовнаго, якъ то Вы звыкли, а якъ тобы Вы хотѣли передъ свѣтомъ приставити, бо тымъ то дѣломъ, котры были и ту суть выписаны живы свѣдкове есьме. И такъ думаме, же за дость ucinilisme s тымъ для охороны характеру а чести нашего отца духовнаго Антонія Мглей, якъ охранилисьме и передъ тымъ противко Вашы злы бунтовны намаганя церьковъ и фарность нашу. Засвѣтилася правда и заганьбилося циганство. И такъ наша правда звитяжила а ваша ложъ циганствомъ останетъ на вѣки.

Не гнѣвайтеся зато, бо мы Вамъ гробянити не хотѣли, лемъ Вамъ правду представили, и зато іззъ щирыхъ сердцохъ жычилибысьме, жебы тоты справедливо написане слова наши служила на поправенье жывота вашего и вашимъ факторомъ у тѣмъ то святомъ постѣ. — Амѣнъ. — Съ нами Богъ! Да будетъ свѣтъ!

Danno vo Lindsey, Pa. Jefferson Co. dna 4-ho Marca 1904.

Peter Havrilla,
Georg Gibarty, Jahn Zidik, Matis Szeman, Stefan Tkacs, Elijas Sima, Michal Mihaljisko, Andras Plafcsan, Stefan Hricz, Tomko Maczura, Michal Kostik, Jozef Gyorko, Michael Drajna, Georg Fejedelem, Nikolay Dobrovcki, Jan Vayda,
кураторы церковны.

(Печать Церкви.)

„SVOBODA"
(LIBERTY)
The Ruthenian (Little Russian) Weekly
published every Thursday
at 209–211 Linden Str., Scranton, Pa.
JNO. J. ARDAN,
Publisher and Editor.
Terms: Two dollars a year.
Established 1893

Advertising rates furnished on application.

Entered as second-class matter July 16. 1903 at the post office at Scranton, Pa. under the Act of Congress of March 3, 1879.

„Свобода"
часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Р. Н. Союза", выходить що тыждня въ Четверъ
и коштує:
Въ Америцѣ на рокъ $2.00
До старого краю на рокъ $2.00
Въ Америцѣ на пôвъ року $1.00
До старого краю на пôвъ року $1.00

Оплачувати газету треба всегда зъ горы (напередъ).

Грошъ треба посылати въ реєстрованôмъ листѣ, або черезъ експресовый, або почтовый money order (мони ордерь). Money order, то є карточку, котру достанете вôдъ почтаря або агента на експресовôмъ офисѣ, пôшлѣть намъ, бо безъ того мы не годни грошей достати.

Адресъ:
„SVOBODA"
Box 353,
SCRANTON, PA.

Новый телефонъ Нумеръ 787

Безъименныхъ дописей не приниимаємо.

Хто хоче, щобы те, що напише, було друковане въ „Свободѣ" въ Четверь, мусить прислати рукопись до Скрентонъ найдальше въ Пятницю вечеръ.

Хто хоче, щобы єго адресъ змѣнити мусить подати намъ, кромѣ нового, також свôй старый адресъ.

Права украиньскои мовы.

Коли 1654 року украиньскій гетьманъ Богд. Хмельницкій прилучивъ ся до Росіи, то точки умовы були мѣжь инчими такі:

1) Цѣлôсть Украины по обохъ бокахъ Днѣпра, де жили козаки, себъ-то вся Украина лѣвобережна, а на правому березѣ Днѣпра сучасна Київщина, частина Подоля и Волини.

2) Право власнои управы, незалежнои вôдъ царскихъ урядниковъ; право укладання своихъ законôвъ и власного судôвництва; право выбирати вôльними голосами гетьмана и урядниковъ; право прiймати пословъ вôдъ чужихъ державъ и право зсилати ся зъ пануючими чужихъ державъ; муниципальни права мѣстъ та поодинокихъ станôвъ мали бути ненарушени; такъ само мала остати ненарушена власнôсть майна; мало бути своє власне вôйско 60.000 козакôвъ, удержуване зъ доходôвъ Украины, а тôлько Украина мала платити московскому цареви данину, але и то до збирання єи не смѣли втручати ся московскі урядники, а знова въ часѣ вôйны Украина мала ити цареви зô своимъ вôйскомъ на помôчь.

И царь пôдписавъ тї точки, пристававъ на все, поки не вхопивъ Украины въ свои руки. А вже кôдтакъ малу-помалу Москва такъ загнуздала Украину, що и слѣду не стало зъ єѣ волѣ.

Велика, страшна карта панованя Москвы надъ Украиною. Не часъ и не мѣсце ту розказувати, якъ єѣ роздирали впередъ мѣжь Москву и Польщу, а пôзнѣйше мѣжь Москву, Польщу и Туреччину, якъ гетьманôвъ царѣ въ тюрмы замыкали, козацькими кôстками Петербургъ поклали, якъ царица Катерина збомбардувала Сѣчь запороску, якъ завели страшне крепацтво... досить, що дôйшло до того, що въ 1876 роцѣ царскимъ указомъ заборонено народови єго мову, замкнено єму уста и нинѣ навѣть св. Письма, не то вже наукови книжки, не смѣє рускій народъ, що живе пôдъ россійскимъ царемъ, у своєй рôднôй мовѣ мати.

Наша мова и народъ въ найбôльшôмъ пониженю. Нашъ братъ тамъ „хахлы" а бесѣда „хахлацка", и на цѣлôй Украинѣ, хоць сама урядова статистика выказує 36 міліонôвъ нашихъ братôвъ, тыхъ „хахлôвъ", то анѣ одной школы нема у рôдной мовѣ.

Розумѣє ся, що такій станъ рѣчей намъ вельми шкодить, бо народъ, що має замкнений уста нѣякъ не може поступати впередъ, розвивати ся.

Тому то свѣдомий Украинцѣ разъ въ разъ протестують противъ сего варварского указу зъ 1876 року и разъ въ разъ завдають по даня до „Главного управленія по дѣламъ печати", щобы имъ дозволено друковати украиньскій книжки та часописи. Але московскій царѣ якось страхъ боять ся украиньского слова и нѣякъ не хотять сего указу скасувати.

Недавно тому дръ Пулюй, Украинець, професоръ университету въ Празѣ знову завдавъ таке подане до Петербурга, въ котрôмъ домагаесь знесеня сего указу. Чи выйде що зъ того — побачимо.

Та Украинцѣ не сплять. Они не лишь завдають поданя до царскихъ урядôвъ, але также ставлять справу покривдженя украиньскои мовы передъ осудъ цѣлои Европы. Роблять они се передовсѣмъ посредствомъ двотыжденника Ruthenische Revue, що выдаесь въ нѣмецкôй мовѣ. Послѣдными часами не лишь нѣмецкі але и французкі часописи зачали широко писати про Русинôвъ та ихъ кривды. Справою пониженои рускои мовы заинтересувавъ ся мѣжь иншими також французкій посолъ Ґуставъ Губерть, членъ мѣжнародного парлямента Лиґи Мира и выдавець часописи La Justice Internationale. Выходячи зъ того, що мѣжнародный мировый судъ въ Газѣ має боронити мѣжнародни права народôвъ, и що заборона якоись мовы є нарушенємъ природныхъ правъ даного народа — вôнъ радить Русинамъ внести свою справу передъ мѣжнародный мировый судъ и обжаловати скаргу Русинôвъ особисто судови передати и єѣ заступати.

Якъ бачимо, справа на добрôй дорозѣ и есть надѣя, що коли Европейцѣ познакомлять ся точно зъ нашимъ положенємъ та станутъ по нашôй сторонѣ, то и московскій урядъ буде мусѣвъ попустити, а тогды розковане украиньске слово зазвенить знову голосно по украиньскихъ школахъ, церквахъ, театрахъ та зборахъ, а украиньскі книжки та часописи будуть нести свѣтло науки мѣжь украиньскій людъ.

Голосъ Украиньця.

Вы бо, братя, покликані на волю; тôлько щобъ воля ваша не була причиною до грѣха тѣлу; а любовію служѣть одинъ одному.
Послан. до Галат. V. 13.

Щасливі тї люде, котрі пôзнали блаженство христіяньскои вѣры и слѣдують за Христомъ Спасомъ не тôлько словомъ, но и дѣломъ и правдою. Єсть звѣрь, котрый схотѣвъ овладѣти всею землею и хотѣвъ єѣ скористати пôдъ свою державу. То є той звѣрь о котрôмъ писавъ св. Йоанъ Богословъ сидячи въ темницѣ на островѣ Патмосѣ. Той звѣрь богато мавъ за собою послѣдователей и въ декотрыхъ мѣстахъ наложивъ свою ступню на храмы Божй и на народъ Христовъ. Дивѣть ся на царства земни и скажѣть де христіяньску вѣру той звѣрь не хотѣвъ заполонити, пôдъ свою власть покорити. Що є символъ царѣвъ земныхъ?— Львы, леопарды, тигры, орлы двуголовй и одноголовй. Отже той двуголовый орелъ въ московскôмъ царствѣ въ декотрыхъ мѣсцяхъ ставить ся понадъ церковю Божою. Рокôвъ дванадцять якъ збудовали церковъ въ монастырѣ въ Торкахъ пôдъ Харковомъ и понадъ вызолочеными куполами храма замѣсть чесного хреста на шого Спаса поставили золоти орлы византійскй. На що вони менѣ здались? Апостолъ Павелъ нѣчимъ такъ не хваливъ ся якъ тôльки хрестомъ Господа свого Исуса Христа и Єго вартувавъ доросше всього въ сѣмъ свѣтѣ а теперь въ Росіи почали орлôвъ двуголовыхъ возвышати надъ храмами Божими. Нехай-же буде хрестъ Христа и Спаса нашого Исуса въ пошанованю на нашôй Украинѣ. Нехай вона хресты ставить надъ своими храмами выше вcѣхъ орлôвъ двуголовыхъ або стоголовыхъ або якихъ бы тамъ ще не було. Нехай народъ нашъ просвѣщаєть ся свѣтломъ правды Христовои, нехай вôнъ достає правдиву свободу, котру для него скориставъ Христосъ смертію своєю и своимъ славнымъ воскресенємъ. Не будемо звертати всю вину на Москву або на Ляхôвъ. Роздивимось чи въ насъ самыхъ властно не сидить гнобитель и Юда. Якъ пробивъ Богомъ назначеный часъ для украиньско-рускои націи стати на свои власнй ноги, то нѣякй вороги не заиматимуть єго. Погляньмо тôльки, щобъ середъ насъ не повстали хрунѣ або перебѣжники. Научѣмъ ся вôдъ святои церкви сеи молитвы: „Даруй ми зрѣти моя прегрѣшенія и не осуждати брата моего, яко благословенъ еси во вѣки." Я бôльше якъ вcѣхъ ворогôвъ бою ся тои апатіи грѣховнои, котра шукає вину у вcѣхъ, але тôльки не въ себе. Вôзмемъ хотя Москву и єѣ систему вѣчнои опеки для вcѣхъ и вся. Нашй Вкраинцѣ, слава Богу, були двѣстѣ лѣтъ въ сѣй школѣ и богацько чому въ нѣй научились, а другй и потеряли свою самостôйнôсть и ихъ украиньска индивидуальнôсть почезла въ россійскôмъ океанѣ. А щожь, якъ хотѣвъ про Москву такъ говорити, щобъ я мôгъ Москалямъ якъ незлобный христіянинъ въ очи дивитись. Що вони зъ нами робили тй Москалѣ: кому вони надарили царскихъ дарункôвъ, а кого вони въ болотахъ пôвнôчныхъ гнобили и морили, кому и кавалокъ добрый хлѣба давали, а кого учили въ своихъ школахъ и академіяхъ. Тôльки, дяка Богу небесному, ще не почезъ зовсѣмъ вôльный духъ козацкій у сынôвъ Украины. Вони ще люблять свободу индивидуа (личности), вони ще шанують права совѣсти чоловѣка и не продадуть єѣ нѣякому полiтичному принципу. Господь оглянувъ ся на Вкраину, вôнъ не зôставивъ єѣ безъ свѣтла свого богооткровенного слова.

А коли Москва два столѣтя сидѣла своимъ гнетомъ на Вкраинѣ прiймемъ се зъ Божихъ рукъ. Будемъ покорнй волѣ Всевышнього и десницѣ Єго сотворить для насъ чудеса якъ повсегда творила. Здаєть ся менѣ браты мои, що мы мусимо передъ Богомъ небеснымъ благодарити Москву за ту ласку, котру вона намъ зробила вôдъ имени Божого. Не знаю, браты мои, якъ вы думаєте, а я думаю, що Москва зъ нашимъ народомъ зробила якъ та курка робила, пôдъ котру жѣнки по слободахъ не разъ пôдсипали качй яйця. Курка сидить на качихъ яйцяхъ и вона есть певна, що зъ нихъ выйдуть курята. Але якъ вылуплять ся малй качки зъ яєць, то черезъ тыждень, а може ще и раньше вони пôдуть за ненькою (квочкою) до ставка, а тодѣ качки по своєй природѣ пôдуть на свободу плавати на воду, а квочка якъ собѣ не квокай, вона не утримаєть ихъ, бо Творець ихъ пустивъ въ свѣтъ зъ природою, котра любить воду. Такъ и Вкраинець любить свою свободу совѣсти и вѣры и єго нѣякою силою не вдержите вы сильный свѣта сего. Будемо памятати братя, що народамъ земнымъ даєть ся свобода въ тôй мѣрѣ, въ якôй вони тримають правдиву свободу, котру дає одинъ лише Исусъ Христосъ и Єго свята соборна Церковъ. „Колижь Сынъ вызволить васъ, справдѣ вôльными будете". Йоан. 8. 36. Браты передаю васъ Богови и слову благодати Єго.

Марко Щербъ.

Замѣтка. Не зô всѣмъ, що пише д. Щербъ можна згодитись. Трудно повѣрити, примѣромъ, щобы Богъ справедливый вôддававъ оденъ народъ на поталу другому. Що Русины стогнуть въ ярмѣ московскôмъ, сему винни бôльше вони самй задля свого нерозуму, якъ хто другій. А то колибъ прiняти за правду, що Богъ вôддавъ насъ Москалямъ на поталу, то выйшлобъ таке, що намъ не треба нѣчого робити а ждати, доки Богъ знову съ сеи неволѣ насъ не вырятує; словомъ, дôйшлибъ до сеи апатіи, котру д. Щербъ грѣховною называє. Нѣ, Богъ тутъ нѣ при чѣмъ, самй мы залѣзли въ бѣду, самй и мусимъ зъ неи выйти. — Москва для Украины не зробила нѣчого доброго. Не Москалѣ учили насъ по своихъ школахъ и академiяхъ а мы учили Москалѣвъ, бо Украинцѣ були народъ цивілізованый вже тодѣ, коли Москалѣ були варварами. Московскій царѣ украиньскихъ ученыхъ спроваджували до своихъ школъ. И днесь многй Украинцѣ працюють якъ ученй або писателѣ на московскôй нивѣ, але загалъ украиньского народу стоить нынѣ звязаный далеко низше якъ стоявъ давно. И норовливе про квочку та качата не зовсѣмъ выдаєсь намъ справедливымъ. Не насъ выховали Москалѣ а мы ихъ нагрѣли, нагодували, якъ той мужикъ змѣю, що замерзала, та на жаль, на те тôлько, щобы огрѣта гадина обвилась намъ вколо шіи.

Уваги

д. Емес-а надрукований въ послѣднôмъ числѣ „Свободы" заслугують на се, щобы ихъ доповнити. Д. Емесъ пише, зô становища інтеліґентного Русина, котрый прибувъ недавно до Америки. Певна рѣчь, що дивлячись зъ такого становища на тутешне наше житє — оно мусить выдатись вельми мізернымъ — та не треба забувати, що есть многй причины задля котрыхъ се житє є таке якъ оно є, а не инакше и то причины такй, котрй годѣ усунути въ кôлькохъ днахъ а навѣть лѣтахъ.

Перша и найголовнѣйша причина се те, що Русины прийшовши до Америки опинились въ новôмъ краю, чужôмъ, посередъ зовсѣмъ вôдмѣнныхъ обставинъ, що тутъ мусять будовати все вôдъ самого початку такъ гараздъ не своились ще зъ тымъ краємъ. Одиницямъ та ще інтеліґентнымъ таке освоєне ся не бере много часу, але у загалу нашихъ еміґрантôвъ таке освоєне ся тревае довгй, дуже довгй лѣта.

Другою причиною є наша темнота а третою кинена зô стороны тыхъ, що вызискують темноту народню на свою корысть.

Говорячи головно про тутешнй выдавництва, д. Емесъ оправдує тыхъ Русинôвъ, котрй читають чужоязычнй книжки и часописи тимъ, що мовлявъ, они не находячи духовои поживы у своихъ, мусять шукати єѣ мѣжь чужими. Почасти має въ тôмъ слушнôсть, але не зовсѣмъ. Певна рѣчь, що тутешнй рускй часописи не заспокоють духовыхъ потребъ усѣхъ своихъ читателѣвъ (сего не годнй зробити навѣть высше 40 рускихъ часописей для своихъ читателѣвъ въ Галичинѣ), але у тôмъ звертаню ся до чужихъ грае неразъ ролю також охота вôдрôжнитись чимъ небудь вôдъ другихъ, або бракъ сильнои національнои свѣдомости... або думка, що все чуже є лѣпше, мудрѣйше и т. п.*) Впрочѣмъ ся послѣдна думка є не лишь мѣжь Русинами. Навѣть практичнй Американцѣ платять соленй грошѣ за імпортоване дрантє зъ Европы, а Европейцѣ розхапують неразъ дуже лихій американьскій товаръ.

Тутешнй выдавництва рускй мусять передовсѣмъ числитись зъ бôльшостею тыхъ, котрй ихъ читають, подôбно якъ се роблять всѣ другй часописи и зъ того погляду треба ихъ судити о скôлько они сповняють свою задачу або нѣ, бо вынувати часописи за се, що наше житє таке сѣре, що наше житє покищо выовляє орґанізація церковь, братствъ и ин. — словомъ, обвиняти ихъ въ тôмъ, чому они не виннй, було-бъ несправедливо.

Гадка заснованя руского дневника а бодай дводневника — добра, але до здѣйсненя єѣ мабуть не заразъ ще прийде. Причиною тому, мале число тихъ, котрй прочитуютъ руского дневника тай великй кошты получені зъ такимъ пôдприятємъ.

Въ тôмъ зглядѣ мы Русины не можемо рôвнатись навить зъ Поляками або Словаками. И одни и другй прийшли тутъ раньше вôдъ насъ, и одни и другй бôльше вôдъ насъ чисельнй, мають бôльше вôдъ насъ національнои свѣдомости тай позахоплювали мѣжь себе многихъ Русинôвъ.

Що до популярно-наукового выдавництва, то мы вже на него спромогли ся. Якъ вѣдомо, о. Макарь починае выдавати мѣсячнй книжочки п. з. „Слово". Перша книжочка „Про нутро землѣ" вже въ друку и выйде сего мѣсяця.

Ще слôвце про цѣну книжокъ. Д. Емесъ нарѣкае на высокôсть цѣны рускихъ книжокъ такъ тутъ якъ и въ Европѣ. Се нарѣкане неоправдане. Рускй книжки загаломъ дуже танй, танчй неразъ якъ у декотрыхъ другихъ высше стоячихъ народôвъ, бо не треба забувати, що кождый выдавецъ, отже и рускій, мусить накладати цѣну на книжку пôсля сего, що она его самого коштує и пôсля правдоподôбного числа покупцѣвъ. А що мѣжь Русинами, навить інтеліґентными, не много купцѣвъ на рускй книжки (диви Л. Н. В. кн. III., 1904), то и не дивно, що цѣна книжокъ мусить бути высша якъ моглабъ бути тогды, колибъ було бôльше охочихъ до купованя книжокъ. Высокою цѣною нѣякъ не можна оправдувати тихъ, що книжокъ не читають. Хто вырѣкаєсь читаня задля цѣны книжокъ, той очевидно не має охоты чи-

*) Не говоримъ тутъ спеціально про читальню „Поступъ" а загалъ.

тати, бо скôлькожь привичокъ дорогихъ и шкôдливыхъ мають Русины, а однакъ не вырѣкають ся ихъ. Прим. въ Галичинѣ горѣвка подорожѣла и тютюнъ также — а однакъ люде и пють и курять. А чому? — Бо такъ хочуть. Те саме и зъ читанемъ. Коли нашъ народъ привикне до читаня (вôнъ прецѣнь теперь доперва учить ся читати), тогды и цѣна книжки не выдасть ся ему дорогою.

Выдавнича Спôлка, котра бы була „власностею всего народу“ поки що неможлива, ба навить непрактична. Доки нашъ народъ не доросте до сего, щобы оцѣнити вартôсть книжки, доси годѣ мрѣти, щобы вôнъ дававъ грошѣ и закладавъ спôлки до выдаваня сего, чого вартости вôнъ не знае. Вкôнци, еслибъ така спôлка навить заложилась, то бôльшôсть несвѣдомого народа показалабъ свою чисельну силу и въ змѣстѣ и въ правописи выдавництвъ такои спôлки, се е показалабъ знову тоту саму сѣрôсть и мізернôсть, яка проявляесь въ теперь истнуючихъ нашихъ выданяхъ.

Москвофілы и Украинцѣ а просвѣта народа.

Дуже часто можна чути вôдъ москвофілôвъ або читати у ихъ ґазетахъ самохвальбу прс се, якъ то они дуже дбають о просвѣту народа. Але хвальба, якъ кажуть, сорочки не дасть тай мудрый чоловѣкъ на саме слово тôлько вѣрити не буде, а схоче дѣлъ, фактôвъ.

Якъ звѣсно, въ нынѣшныхъ часахъ уважаемо той народъ за бôльше просвѣченый, котрый выдае бôльше книжокъ и часописей. Тую саму мѣрку мусимо приложити до москвофілôвъ и украинцѣвъ та поспытати скôлько книжокъ и часописей выдають однѝ а скôлько другѝ.

Рахунокъ показуе, що въ старôмъ краю выдавали москвофілы въ минувшôмъ 1903 роцѣ всего на всего **5** часописей и надруковали **25** книжокъ. Якъ бачимо число зовсѣмъ невелике, а противно дуже мале. Щожь тому за причина? Чи грошей такъ мало у тыхъ москвофілôвъ, що не мають за що бôльше друковати? Чи може немають людей, котрѝ бы писали по москвофільски? Чи може люде не хочуть ихъ писань читати? Чи може они о просвѣту не дбають?

Що до грошей, то тыхъ москвофіламъ не бракъ. Они мають свои институціи, що варта міліоны. Мають и мѣжь приватными людьми богачѣвъ, що вартають по кôлькадесять и бôльше тысячь риньскихъ, а кромѣ сего зъ Росіи достають запомогу. Отже не бракъ грошей тому причина. Причиною чому москвофілы такъ мало книжокъ и газетъ друкують у краю е тое, що мѣжь ними нема людей, котрѝ бы потрафили щось мудрого, ученого написати, що люде не хочуть ихъ писань навить задармо читати и наконець, що они самѝ о просвѣту народа не дбають.

Що москвофілы не годнѝ нѣчо мудрого написати видно зъ того, що кромѣ кôлькохъ книжокъ Общ. Качковского, що вже зарахованѝ до сумы, майже всѣ прочѝ ихъ книжки суть передрукованѝ дословно зъ книжокъ московскихъ.

Що народъ у краю не хоче читати москвофільскихъ книжокъ анѣ ґазетъ видно знову зъ того, що на Буковинѣ обѣ москвофільскѝ зазеты „упокоились“ (теперь нема тамъ анѣ одной) а число москвофільскихъ ґазетъ въ Галичинѣ нѣякъ не збôльшаесь, але упадае, хотяй москвофілы многимъ людямъ **задармо** ихъ посылають кобы лишь читали.

Та найголовнѣйшою мабуть причиною е се, що москвофілы самѝ о просвѣту народа не дбають, а пôсля примѣру батюшки-царя держать ся тои засады, що чимъ народъ буде дурнѣйшій тымъ буде „щаслившій“ и они тымъ довше будуть могли панувати. А все що друкують, то тôлько такъ для формы, щобы могли писати до своихъ покровителѣвъ въ Росіи: „дивѣть якъ мы працюємо... Давайте бôльше грошей!“

О скôлько бôльше Украинцѣ дбають о просвѣту народа видно зъ того, що Украинцѣ выдавали въ краю 1903 р, не 5 якъ москвофілы, але **41** часописей а книжокъ надруковали не 25 а **256**. Значить, Украинцѣ мали **вôсѣмъ** разы бôльше часописей якъ москвофілы, а книжокъ надруковали **десять** разôвъ бôльше якъ москвофілы.

А треба знати, що Украинцѣ зовсѣмъ не такѝ богатѝ люде анѣ не мають такихъ міліоновыхъ институцій якъ москвофілы. Але за те Украинцѣ мають мѣжь собою людей ученыхъ, людей знаныхъ зô своеи науки по цѣлôй Европѣ; мають людей працьовитыхъ, людей що справдѣ хотять народъ просвѣтити и мають за собою народъ свѣдомый, що прагне науки и любить читати.

Такъ мають ся рѣчи у старôмъ краю. А якъ тутъ у насъ, въ Америцѣ?

У насъ въ Америцѣ, на жаль, москвофілы мають ажь 4 часописи а Украинцѣ тôлько 2.

Якѝжь тому причины?

Чи може думаете, що американьскѝ москвофілы такѝ патріотичнѝ, що выдають за свои грошѣ тѝ ґазеты? — Дежь тамъ! Одну москвофільску ґазету оплачуе московскій Синодъ, другу въ части Синодъ а въ части орґанізація а двѣ послѣднѝ удержують организаціи. Вправдѣ недавно тому зачали деякѝ москвофільскѝ угорскѝ попы выдавати ґазету на свою руку, але скоро лишь побачили, що се коштуе грошѣ — дали всему спокôй.

Що до украиньскихъ часописей то рѣчь мае ся зовсѣмъ инакше. „Свободу“, примѣромъ, заложили Украинцѣ на свôй коштъ и до недавна рôкъ-рôчно доплачували до неи немалѝ сумы, щобы лишь народъ просвѣтити а така сама або подôбна исторія була зъ „Осою“ и е зъ „Кан. Фармеромъ“. Популярно-науковe выдавництво „Слово“ также начинае выходити завдяки не примусови, але пожертвованю и працѣ украинцѣвъ.

Дехто мôгъ бы подумати, що американьскѝ Русины не хотять читати украиньскихъ часописей и тому тутъ выходить бôльше москвофільскихъ часописей якъ украиньскихъ, але се неправда.

Правдою есть, що въ Америцѣ е споре число темныхъ та збаламученыхъ Русинôвъ, котрѝ вѣрять всѣлякимъ байкамъ про Росію та котрымъ пахне царска нагайка, (бо еѣ не чули на своѣй спинѣ), але велика часть бере москвофільскѝ часописи лишь длятого, бо мусить, бо належить до орґанізацій, котрыхъ тѝ ґазеты суть орґанами.

Усѣхъ рускихъ книжокъ выдано въ Америцѣ такъ мало, що и встыдно про се говорити. Але коли порôвнати навить те мале число книжокъ выданыхъ украинцями зъ числомъ книжокъ выданыхъ москвофілами, то и тутъ покажесь перевага по сторонѣ украинцѣвъ. Украинцѣ выдали до сеи поры въ Америцѣ трийцять кôлька книжокъ, а москвофілы понадъ 15, значить майже два разы тôлько що всѣ москвофілы на купу. Хто бы тамъ що не говоривъ або писавъ, дѣла остають дѣлами и они показують, що чи въ Америцѣ чи въ старôмъ краю, всюды украинцѣ дбають бôльше о просвѣту народа якъ москвофілы. Москвофілы смотрять передовсѣмъ свого бизнесу, мѣжь тымъ якъ украинцѣ всѣ свои силы напружають, щобы народъ просвѣтити, бо знають, що тôлько просвѣченый народъ може выбити ся на волю, може стати своимъ паномъ та перестати Москалеви й Ляхови служити.

На закôнчене оденъ правдивый случай. Кôлька рокôвъ тому назадъ, зôбралось разомъ кôлькохъ інтеліґентныхъ Русиновъ, украинцѣвъ и москвофілôвъ, (тогды ще не було такъ великого ворогованя) и мѣжь инчими обговорювали справу заложеня рускои часописи на удѣлахъ. Оденъ удѣлъ мавъ стояти лишь 10 долярôвъ. Коли орґанізаторъ мітинґу наближивъ ся до одного москвофіла зъ запитанемъ скôлько вôнъ купить удѣлôвъ, то сей вôдповѣвъ, що возьме оденъ удѣлъ (10 дол.) пôдъ условемъ, що въ той часописи слово рускій буде писатись черезъ два **с**. Коли присутнѝ Украинцѣ, котрѝ були въ бôльшости на се не згодились, то сей москофільскій „патріотъ“, до того чоловѣкъ дуже богатый, не давъ на часопись анѣ цента. У него два **с** бôльше були варта якъ просвѣта народа!

Ось таке то москвофільске „просвѣщеніе“!

ТРИ МАРІИ.

Япаньскѝ соціялісты противъ вôйны.

Япаньскѝ соціялісты заявили себе противъ вôйны не лишь зъ Росією, але також зô всѣми другими державами. Свôй протестъ противъ вôйны заявили они не лишь словомъ але и дѣломъ. Кôлькохъ соціялістôвъ, котрѝ були редакторами або спôвредакторами найбôльшихъ дневникôвъ въ Токіо, столицѣ Японіи, покинули свои становища и заложили тыждневникъ, въ котрôмъ выступають остро противъ проливу людскои крови и проповѣдують загальный миръ. Кромѣ сего скликують они противъ-военнѝ мітинґи, на котрыхъ голосять те саме, що пишуть въ своѣй часописи.

Розумѣе ся, що такѝ противъ военнѝ выступы япаньскихъ соціялістôвъ не тôлько не поплачують ся зъ боку матеріяльного, але навить небезпечнѝ, бо горячка военна въ Японѣ е велика и приклонники вôйны старають ся всѣми силами перешкаджати имъ въ ихъ роботѣ. Та они на се не зважають и вже теперь бачать плоды своеи працѣ. Япаньскій робôтникъ приходить до заключеня, що російско-япаньска вôйна не принесе ему корысти, якъ не принесла ему корысти вôйна хиньско-япаньска. Урядъ дôставъ тогды великѝ грошѣ вôдъ Хінъ, але робôтникъ япаньскій не скориставъ зъ сего анѣ трохи. Вправдѣ промыслъ япаньскій по вôйнѣ значно пôднѣсъ ся, але не пôднеслась заплата за роботу а навить жите стало дорожше отже и тяжше. Робôтники проливали свою кровь въ борбѣ зъ Хинами, але нагороды и медалѣ дôстали тѝ, котрѝ зовсѣмъ не наражували свого житя. Зъ выбухомъ теперѣшнои вôйны сейчасъ пôднеслась цѣна рижу, головного артикулу, якимъ живить ся япаньскій робôтникъ, але не пôднеслась рôвночасно заробôтна плата.

Оденъ япаньскій соціялістъ подае слѣдуючѝ причины, чому вôнъ противъ вôйны:

1. Бо робôтники працюють для армії и пôддержують еѣ. Бôльшôсть япаньскихъ воякôвъ — се робôтники.

2. Бо въ вôйнѣ будуть робôтникôвъ убивати и они будуть найбôльше терпѣти.

3. Бо пôсля вôйны робôтники будуть мусѣли заплатити кошты еѣ и правдоподôбно ще додатковый коштъ на збôльшене сухопутного и морского вôйска.

4. Бо япаньскѝ робôтники борють ся зъ російскими робôтниками хотяй однѝ другимъ нѣчого не виннѝ. Але, якъ Японець, я не бажаю побѣды Росіи надъ Япаномъ — кôнчить вôнъ.

НОВИНКИ.

— КАТОЛИЦКІЙ епископъ Бонакумъ прôгравъ въ кôнци голосный процесъ изъ пôдвластнымъ собѣ священикомъ Виліямомъ Морфі.

„Бискупъ“ черезъ кôлька лѣтъ воювавъ зъ о. Морфі и всѣма силами намагавъ ся выгнати его зъ парохіи въ Сюердъ, Небр. Парохіяне не хотѣли одначе пустити свого душпастира тымъ бôльше, що любили его и поважали. Се довело бискупа до скаженои люти; екскомунікувавъ неслухняного священика, кинувъ на него клятьбу, а зъ парохіянами розпочавъ процесъ о церковне майно. Хотѣвъ загарбати церковне „проперті“ и все, що належало до парохіи. Цѣла справа опинила ся въ кôнци передъ найвысшимъ судомъ Сп. Державъ, котрый такъ завырокувавъ оногды; „Бискупъ“ може собѣ выклинати и екскомунікувати кого хоче, але не мае права кидати ся на парохіяльне майно, на котре не давъ анѣ цента. Оно належить до людей. — О. Морфі сидить собѣ дальше на парохіи и смѣе ся зъ бискупскои клятьбы.

— КУПИВЪ чорта. Въ гродненьскôй ґуберніи (въ Росіи) е славный знахоръ, котрый заробляв богато грошей. Люде казали, що вôнъ провадивъ свое знахорске ремесло при помочи трехъ чортôвъ. Позавидувавъ ему хлопъ Бришь зъ сусѣдного села и просивъ, абы й его научивъ того ремесла за 50 рублѣвъ. Знахоръ згодивъ ся и за 50 рублѣвъ обѣцявъ Бришови спродати одного свого чорта и дипльомъ. Коли знахоръ взявъ грошѣ, перебравъ свого сына за чорта и пôславъ его на рѣку. Въ ночи поѣхавъ знахоръ зъ Бришемъ до рѣки и свиснувъ. Тогды чортъ выскочивъ на фѣру хлопа; хлопъ затявъ конѣ и поѣхавъ до дому. Та якъ прійшла пôвнôчь, чортъ заявивъ, що мусить вертати до пекла. Хлопъ мусѣвъ на се згодити ся, а чортъ злѣзъ зъ воза и щезъ.

Хлопъ ждавъ на людей, котрыхъ ему чортъ мавъ посилати „до практики“, але нѣхто не приходивъ. Ждавъ на чорта, але и сей не показувавъ ся. Тогды поѣхавъ до знахора и зажадавъ звороту своихъ грошей. Коли одначе знахоръ не хотѣвъ сего здѣлати, Бришь пôдпаливъ его хату. Пôзнѣйше загрозивъ, що якъ не дôстане назадъ своихъ 50 рублѣвъ, то спалить цѣле село. Довѣдала ся о тôмъ жандармерія и вôддала цѣлу справу до суду.

— ЯБЛОКА мають бути добрымъ лѣкомъ. Дж. Т. Стенсонъ, директоръ помольоґічного вôддѣлу на всесвѣтнôй выставѣ въ Ст. Луисъ, Мо. мавъ цѣкавый выкладъ о лѣчничихъ прикметахъ яблокъ. Ученый директоръ твердить зъ цѣлою рѣшучостію, що постôйне споживане яблокъ хоронить людей вôдъ многихъ недугъ. Хто мае пôдкопане здоровле алькогольчными напитками и тютюномъ, може его легко вôдзыскати при помочи яблокъ. За примѣръ ставить вôнъ кôлькохъ старыхъ людей, котрѝ, помимо пôзнои старости е здоровѝ и нѣколи не хорували. Все те мали здѣлати яблока, якихъ ѣдять що дня по кôлька.

— ЛЕМКÔВСКІЙ банкъ въ Новôмъ Санчи розвивае ся гарно. Зъ рахунку дирекціи за мѣсяць лютый с. р. выходить, що его оборотъ касовый выноситъ 24 тысячь 364 коронъ 49 сотикôвъ. Вкладокъ зъ початкомъ мѣсяця було 16.771 коронъ.

Нашѝ люде, котрѝ вертають зъ Америки, повиннѝ затямити собѣ сей банкъ.

Справы „Союза“.

Головный Урядъ „Р. Н. С.“ на роки 1902—1904.

Головный председатель — о. М. СТЕФАНОВИЧЬ, 619 Carson Str., Pittsburg, Pa.
Головный секретарь — С. ЯДЛОВСКІЙ, Box 76, Jersey City, N.J.
Головный касіеръ — АЛЕК. ШАРШОНЬ, 524 Pine & Franklin St. Shamokin, Pa.

Ихъ заступники:

Мѣсто-председатель.....М. Кравчишинъ NORTHAMPTON, PA.
Заст. секретаря............Вас. Гришко SCRANTON, PA.
Заст. касіера...................И. Глова EXCELSIOR, PA.

Радні:

М. Турокъ................Priceburg, Pa.
Мих. Пачута.............Mt. Carmel, Pa.
Діон. Голодъ..........Jersey City, N. J.
Мих. Грацонь...........McKeesport, Pa.
Андрей Добошь..........Lansford, Pa.
Ив. Сабатъ...............Yonkers, N.Y.

Ихъ заступники:

Ал. Горбаль, Мих. Югасъ, К. Кобанъ, А. Валевскій, Ник. Добровскій.

Контрольна комісія:

о. Н. Пôдгорецкій, box 31, Jersey City, N.J.
К. Кирчôвъ, 140 Essex Str., „ „
Ив. Гардый, Trauger, Pa., Westmorel. Co.

За 70 центôвъ на мѣсяць Союзъ платить 600 долярôвъ посмертного за мужа, а 300 долярôвъ за жену и другй запомоги въ разѣ иншихъ нещасныхъ выпадкôвъ.

Въ Союзѣ можете убезпечити вашй дѣти за таншй грошѣ якъ де инде а посмертне за нихъ дôстанете бôльше якъ де инде.

УПÔМНЕНЄ!

П. Секретарѣ!

Пригадую § 9 статутôвъ „Союза“, на пôдставѣ котрого члены приступаючй до „Союза“ а маючй высше 40 лѣтъ мають до трохъ мѣсяцѣвъ по вступленю предложити менѣ метрику уродженя.

С. Ядловскій.

Вôдозва.

ВП. Панове секретарѣ!

Якъ вѣдомо Вамъ, наближаєсь Головна Конвенція, котра вôдбудесь въ Шамокинъ, Па. Понеже § 17 статутôвъ Р. Н. Союза пôдъ буквою в) наказує, що кождый членъ мае заплатити 25 с. на выдатки Головнои Конвенціи, проте взываю Васъ всѣхъ застосоватись до повысшого параграфу и вже зъ початкомъ марця б. р. стягати вôдъ Вашихъ членôвъ по 25 ц. Тымъ самымъ прошу выровнати всѣ залеглй довги за значки Р. Н. С., книжочки платничй и статуты. Особистыхъ, въ тôй справѣ, листôвъ, не буду розсилавъ. Информаціи, що до выбору делегатôвъ оголошу пôзнѣйше.

Зъ глубокимъ поважанемъ

С. Ядловскій, гол. секретарь.

ОГОЛОШЕНЄ.

ВП. П. СЕКРЕТАРѢ СОЮЗА!

Прошу разъ на все собѣ запаматати, що грошѣ належачй до Р. Н. Союза выписуе ся на имя: Alex Sharshon, treas., Shamokin, Pa., а не на мое имя, тôлько тй моні ордеры и чеки выписанй на имя Alex Sharshon засылайте просто до мене а я самъ вôдошлю до касіера.

С. Ядловскій, гол. секретарь.

Вôддѣлъ, Вôддѣлъ, Вôддѣлъ и еще разъ Вôддѣлъ!

Кождый секретарь або членъ Союза, котрый пише до насъ въ якôй небудь справѣ Союзовôй — мусить подати намъ число свого вôддѣлу Союза. То не все одно до якого вôддѣлу котрый членъ належить!

Листы въ справахъ Союзовыхъ безъ подання числа вôддѣлу Союза не будуть увзглядненй, позаякъ залагоджене такихъ листôвъ занимае намъ непотрѣбно дуже много часу а се не лежить въ интересѣ нѣ Союза нѣ „Свободы“.

Редакція „Свободы“.

ПОСМЕРТНІ ВѢСТИ.

ТИМКО ПЕЙКО, членъ Р. Н. Союза вôддѣлъ 20, умеръ 14 Февруара 1904. Походивъ зъ Устя Руского, Галичина.

Вѣчная память!

ч. 282 КВІТЪ $600.00

на шѣсть сотъ долярôвъ, котрй п. Катар. Папаровска отримала яко посмертну запомогу по мужу Димитрію зъ головнои касы Р. Н. Союза въ Америцѣ.

Plymouth, Pa. March 24, 1904.

Марія Папаровска.

Свѣдки { Свящ. Миронъ Волкай, Андрѣй Боѣвка.

Стефанъ Пребишь, предс.,
Стефанъ Гринякъ, секрет.

ПОДЯКА.

Plymouth, Pa. March 29, 1904.

Я вдова Катарина Папаровска складаю щиросердечну подяку урядови Р. Н. Союза за мою запомогу, котру я одержала по моимъ покôйнôмъ мужу Дмитрѣ Папаровскôмъ въ сумѣ 600 долярôвъ. Такъ само дякую урядникамъ братства св. АА. Петра и Павла и желаю, щобы всѣ Русины старали ся о розвôй и зрôстъ братствъ и Союза. — При свѣдкахъ: о. Миронъ Волкай, Андрѣй Боѣвка, Стефанъ Гринякъ секретарь, 546 West Main St., Plymouth, Pa.

Рухъ

въ вôддѣлахъ Р. Н. С.

ПОВѢДОМЛЯЮ

членôвъ бр. св. Й. Хр. (вôд. 50) въ Desloge, Mo., що мітинґи вôдбуваютъ ся кождои другои Недѣлѣ по першôмъ. Понеже въ Цвѣтни припадає мітинґъ въ самъ день Воскресеня Христового (Великдень), то мітинґъ вôдкладаєсь на першу Недѣлю по Великодни, т. є. на 17-го Апрѣля.

Ал. Балиґроцкій, секретарь.

ПОВѢДОМЛЯЮ.

всѣхъ членôвъ бр. св. Петра и Павла (вôддѣлъ 6) въ Фредериктавнъ, Па., щобы кождый прийшовъ на мітинґъ дня 17-го Апрѣля и выровнавъ свôй довгъ. Па мітинґу буде ся такожь збирати конвенційне по 25 центôвъ вôдъ члена.

Ив. Петриско, предсѣд.
Вас. Молнарь, секрет.

Баль! Баль! Баль!

Першій рускій Баль женьскій сестричного братства Св. Ольги, вôддѣлъ 100. Р. Н. Союза, на котрый запрашаемо П. П. и членкинѣ братства. Баль вôдбуде ся 11. апрѣля 1904 въ нѣмецкой гали на White St. (Ґвайтъ ул.) въ McKeesport, Pa. Початокъ о годинѣ 7. вечеромъ. Дохôдъ призначеный на руску галицку церковь Ст. Йоана Хрестителя въ McKeesport, Pa. Буде грати добра музыка. Вступне для мужчинъ 50 ц. для женъ 25 цт.

А. Станьчакъ, секретарка.

— ПРИ кôнци 1903 року зложили на Рогатиньску Бурсу еще слѣдуючй жертвы:

Вс. о. Чаплиньскій	1.00
Вс. о. Велигорскій	1.00
Вс. о. Дмитрôвъ	1.00
Журôвскй Русины	
Андрей Гречухъ	1.00
Александеръ „	25
Антôнъ „	25
Атаназій Сенѣвъ	1.00
Марко Дашкевичь	1.00
Мих. Микитка	1.00
Юлія „	50
Разомъ	$8.00
Сума квітована въ ч. 36 „Свобоби“ зъ р. 1903	93.20
Разомъ	$101.20

Цѣла та сума зôстала вôдослана мною до Заряду згаданои Бурсы.

Ю. Пôдсадочный.

Письма прислані на всенародне вѣче въ Олифантѣ, Па.

[Конець].

Зъ Дерби, Конн.

Высокоповажане друге Всенародне Вѣче въ Олифантъ, Па.! Не въ силѣ я бувъ приѣхати, але за то мôй духъ и мысль суть зъ вами. Пристаю на то всьо, що вы урадите. Господи Боже помагай вамъ всѣмъ делеґатамъ такъ свѣтскимъ якъ и Духовнымъ Отцямъ. Радьте на славу Божу и на добро нашои американьской Руси! Введѣть въ жите дѣло зачате на Всенар. Вѣчу въ Йонкерсъ; тôлько скоро, скоро! а при дѣлѣ и матеріялъ прийде скорше. Ачей и Р. Н. Союзъ причинить ся, не буде вôдъ того. Дасть Г. Богъ, що то дѣло злучить всю амер. Русь въ одно, рука въ руку пôдъ одень рускій народный прапоръ, чого вôдъ насъ самъ Господь Богъ ждае и чимъ амер. Русь зробить собѣ славу на цѣлый свѣтъ. А ганьба есть хрунямъ и зрадникамъ и шкода ихъ велика, що не розумѣютъ того, тôлько выступаютъ на братôвъ-Русинôвъ, деморалізують ихъ, кажучи, що намъ не треба нѣчого. Жаденъ Русинъ, що розумъ мае, въ то не вѣрує. Вже 10 и бôльше лѣтъ минуло якъ амер. Русины могли збудовати въ Йонкерсъ на вѣчу зачате дѣло; а то перше проводирѣ амерік. Руси замѣсть конечного народного дѣла, збудовали сварнѣ, роздѣлъ, на нашой американьской Руси. — Гавріилъ Дзядикъ.

Зъ Филаделфіи, Па.

До Васъ Вѣчевики! Хоть пôзно встали, таки свѣтъ задивовали. И чимъ дальше тимъ раньше ставати мусимо надъ своєю долею працювати. За нашу щирость, грошѣ и працю — чужй, непрошенй гостѣ маютъ славу. А мы Русины? Наша Русь-Украина лишена на поталу? Радьте братя вѣчевики! На васъ то всьо залежить, а ваша праця не пройде марно и въ серцяхъ потомкôвъ подяку для васъ полишить. — Т. Коханъ.

Зъ Мекісраксъ, Па.

Слава Исусу Христу! Слава всѣмъ всечестнымъ Отцямъ и всѣмъ зôбравшимъ ся на сѣмъ вѣчу. Радьте мудро на славу американьской Руси, щобы пôзнавъ Англієць и прочй народности, що мы дѣти славнои Руси-Украины и да будетъ побѣжденъ всякій ворогъ Руси нашои. Запалѣть огонь любови у всѣхъ серцяхъ рускихъ, абы любили всьо що есть руске на славу Руси-Украины. — Андрей Гальчакъ, Иванъ Секула, Тимко Хорощакъ, Євтихій Водакъ.

Зъ Сопіріоръ, Па.

Неможливо пôслати делеґата задля далекои дороги. Свѣтлымъ Зборамъ сердечный привѣтъ! Кладѣть мôцну пôдвалину пôдъ будучность Руси на вôльнôй земли Вашинґтона. Прочь зъ Москалями, прочь зъ непрошеными опѣкунами и зрадниками Руси. Мы потрафимъ собовъ радити. Честь и слава делеґатамъ! Честь и слава олифантскимъ вѣчевикамъ! Борѣтесь за добро народа, мы духомъ зъ вами. — Братцво св. Юрія: Иванъ Лабикъ, Федорь Югасъ, Михаилъ Допля, Иванъ Мацко, Федоръ Котикъ, Йосифъ А. Даниловичь.

Зъ Прайсбургъ, Па.

1) Щасть Боже Всечестнымъ оо. и всечестнымъ делеґатамъ на вѣчу въ Олифантъ. Радьте надъ добромъ нашои церкви, мы зъ вами серцемъ й духомъ. — Въ имени братства св. Василія, Мих. Турокъ предс.

2) Щасть Боже всечестнымъ вѣчевикамъ на рускôмъ америк. вѣчу въ Олифантъ. — Членъ Бр. св. В. В. Онуферъ Фалатъ.

3) Слава вѣчевикамъ и заступникамъ американьской Руси на вѣчу, въ Олифантъ. Працюйте на користь Руси, борѣть ся за права руского народа въ Америцѣ. Прочь зъ опѣкунами. Будѣмъ ся, ставаймо до дѣла народного. Най щезає незгоды проклята мара. — Игнатій Лиґусъ.

4) Щасть Боже всечестнѣйшимъ ОО. и всечестнымъ делеґатамъ на всенароднôмъ вѣчу въ Олифантѣ. Радьте надъ добромъ нашихъ руско-украиньскихъ церковъ, радьте въ користь американьской Руси, абы разъ наша свята Русь пробудила ся и воскресла. Помагай вамъ Боже радити, абы разъ наше горе побѣдити, абы наша Русь свята мала волю вôдъ тыхъ ворогôвъ, котрй еѣ давно, давно заложили на шію ярмо. И радьте надъ тимъ, абы разъ то ярмо звалити зъ нашои Руси святои, бо мы въ вôльнôмъ краю, на земли Вашинґтона. А горе тимъ, котрй въ вôльнôмъ краю такъ заслѣпленй, що на свою рôдну мову и святу матѣрь церковь забуваютъ а пôдъ чужй ноги ся пхаютъ и чуже величаютъ а свое полишаютъ. Прочь зъ хрунами, твердо-уніятами и москвофулами. — Членъ бр. св. Василія В. и Р. Н. Союза, Юрко Фалатъ.

Спростоване.

Телеграму „Не пора“ надославъ одень нюйорскій Русинъ И. П. а п. Д. Голодъ зъ Джерзі Сити выславъ бувъ слѣдуючу телеграму:

Днешный день вѣчевый най буде на славу рускому народови въ Америцѣ и въ краю; радьте отцѣ и вы делеґаты о добро народу. Старайте ся о руского епископа, доброго народовця, въ Америцѣ.—Діонизій Голодъ.

ГДЕ ЄСТЬ?

Филипъ Буберникъ, зъ села Брунаръ Нижныхъ, повѣтъ Грибôвъ, Галичина. Хтобы о нѣмъ знавъ або вôнъ самъ, нехай пише на адресу:

Alexander Chowanec,
211,—3d St. Passaic, N. J.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАРЬ.

Цвѣтень.

7	Ч.	Вел. Чет. и Благов.
8	П.	Вел. Пятокъ
9	С.	Велика Субота
10	Н.	Свѣтл. Воскр. Христ.
11	П.	Свѣтл. Понедѣлокъ
12	В.	Свѣтл. Вторникъ
13	С.	Ипатій чудотвор.

— ПРЯШÔВСКІЙ епископъ рускій, якъ доносить пештеньска „Недѣля“, продае недвижиме майно того епископства на Спіши, обему 5000 морґôвъ поля и лѣса (въ тôмъ майнѣ е такожь одно жерело купелевe). До купна зголосили ся князь Гогенльоге и бувшій краєвый посолъ Иванъ Кульманъ. Міністерство, котрому епископъ предложивъ справу, згодило ся на продажь майна и порадило епископови продати еѣ Кульманови, котрый дае 1 міліонъ 500 тысячь коронъ.

— ЕПИСКОПОМЪ въ Станиславовѣ именовано по довгихъ-предовгихъ хороводахъ о. Григорія Хомишина, ректора гр.-катол. духовнои семинаріи у Львовѣ. Дня 18 м. м. одержавъ ново-именованый епископъ зъ цѣсарской канцелярии у Вѣдни офіціяльне повѣдомлене, що цѣсарь пôдписавъ вже номінацію.

Новый епископъ походить зъ селяньскои родины, зъ Гадинковець коло Копичинець (Галичина). До гімназіи ходивъ въ Тернополи, богословскій студіи скôнчивъ на университетѣ у Вѣдни. По ординаціи въ р. 1893. бувъ о. Хомишинъ сотрудникомъ при катедральнôй церквѣ въ Станиславовѣ, опôсля администраторомъ парохіи въ Коломыѣ, а вôдъ двохъ лѣтъ ректоромъ духовнои семинаріи.

Новый епископъ є теперь въ самôмъ розцвѣтѣ житя, бо числить допера 37 лѣтъ.

— ДИТИНА зъ двома головами вродила ся оногды въ загальнôмъ шпитали въ Ланкастеръ, Па. Дитина (хлопчикъ) є нормально провинена и важить 12 фунтôвъ. Лѣкарь д-ръ Апель не вѣрить, щобы удало ся удержати еѣ довго при житю. Мати дитины мае 25 лѣтъ. Зовесь А. Фішеръ.

— ЧЕРЕЗЪ необережность однои зъ роботниць лучила ся оногды грозна експлозія въ фабрицѣ выбуховыхъ матерій въ Прайсбурґъ, Па. зъ якои повставъ опосля пожаръ и знищивъ цѣлый фабричный будинокъ. Въ огни погибло 7 роботниць, а 8 було тяжко покалѣченыхъ. Мѣжь именами безталанныхъ жертвъ е колька славяньскихъ.

— ВЫГНАЛИ зрадника! „Народный комітетъ" въ Галичинѣ подае до вѣдомости пресы и загалу, що М. Глиджукъ, посолъ и членъ краевого выдѣлу, перебставъ бути членомъ національно-демократичнои орґанізаціи Русиновъ и загаломъ народного сторонництва. Явъ звѣсно, посолъ Глиджукъ не прилучивъ ся до сецесіи рускихъ пословъ зъ галицкого сойму, чимъ зрадивъ народъ и народну справу. За те народъ выкинувъ его зъ поможь себе, выгнавъ, якъ зрадника и ренеґата.

— НАЙБОГАТШІ копальнѣ мѣди въ Америцѣ, котрѝ находять ся въ охресности Говґонъ, Міч. горять водъ колькохъ днѣвъ. Огонь повставъ нъ майнѣ ч. 7. биля мѣсточка Квінеі и ширшае дуже скоро. О сколько доси звѣсно, зъ людей нѣхто не втративъ житя.

— РѢКА Уайтъ выступила зъ береґовъ и залила кольканайцять мѣсцевостей, котрѝ лежать надъ еѣ беремы. Мѣсто Индіянополисъ, Инд. стоитъ также подъ водою.

— ЧУМА лютуе въ Индіяхъ изъ страшною силою, вылюднюючи цѣлѝ селя и мѣста. Зъ Бомбею телеґрафують, що въ двохъ послѣдныхъ тыжняхъ померло тамъ на сю пошестъ 80 тысячь особъ!

— У ВИШКОВИЦЯХЪ коло Бельска (Галичина) застрѣливъ тамошный музика Антонъ Чижь своихъ двохъ сыновъ а водтакъ собѣ водобравъ жите.

Не звѣсно, що попхнуло Чижа до такого кроку. Имовѣрно сварка зъ сынами.

— ДОВѢДУЄМОСЬ зъ ґазетъ, що многѝ Русины, особливо тѝ, що перейшли на царославіе складають жертвы на россійске товариство Червоного Христа. Христосъ сказавъ: недобре есть водберати хлѣбъ дѣтямъ а давати его псамъ. Однакъ нашѝ Русины нѣякъ того не хотять зрозумѣти. И тутъ и въ краю все ще е много Русиновъ, котрѝ жертвують свой грошь на всякѝ чужи потребы а забувають про свои власнѝ. Чи се розумно? Чи се справедливо? Тажь у насъ столько своихъ власныхъ потребъ и то пекучихъ потребъ а мы водбираемо хлѣбъ водъ нашихъ устъ и устъ нашихъ дѣтей а даемо его чужимъ. Пора протерти очи и поступати якъ люде розумнѝ. Кожда руска жертва выдана хочбы на найлѣпшу цѣль, але чужу— е грѣхомъ противъ свои власнои народности, противъ своихъ власныхъ дѣтей. И псы ѣдять окрушины падаючѝ зъ столовъ пановъ своихъ — каже письмо святе. И Русины могуть спомагати чужѝ цѣли але, лишь окрушинами, що падають зъ ихъ стола. Та, на жаль, до сего ще далеко. Днесь Русины ще самѝ не мають що ѣсти.

— „УГОРСКО-словеньска католицка „Єднота" упала и перестала ествувати. Банкротство пріишло наслѣдкомъ сего, що больше членовъ орґанізаціи вмерало чимъ давало свои вкладки. До сеи орґанізаціи належало также богато Русиновъ, котрѝ теперь лишили ся безъ помочи и подмоги на случай смерти або калѣцтва. Най се буде для нихъ наукою, що пора вже перестати волочити ся по чужихъ орґанізаціяхъ. Мы маемо свой Р. Н. Союзъ.

— ОСОБОВЫЙ поѣздъ зелѣзницѣ „Лейкъ Шоръ" наѣхавъ недалеко Клівландъ, О. на тягаровый ваґонъ и выскочивъ изъ шинъ. Погибле при томъ 4 подорожныхъ и 3 людей зъ обслуги поѣзда.

— ВОДЪ чого погибае войско на войнѣ? Россійска часопись „Русскій Инвалидъ", роздивляючись въ причинахъ, водъ якихъ найбольше погибае войска, пише, що подчасъ россійско-турецкои войны погибло у бояхъ 86 тысячь салдатовъ, а водъ рожныхъ пошестей поверхъ 81 тысячь! Отже пошести убивають больше жовнѣрѣвъ, чимъ ворожѝ кулѣ. Авторъ статѣ доказуе, що небезпека пошестей въ Азіи е далеко больша, чимъ въ попередной войнѣ и тамъ згине ще больше войска, коли правительство не зарадить злому.

— ВЫДѢЛЪ церковнои рады (тростісы) мае право выбирати попа для парохіи. Таке рѣшенє выдавъ оногды апеляційный судъ въ Чікаґо, Ил. Ходило именно о православну парохію въ Чікаґо, котра мае свою церкву при улици Джянсонъ. Тамошна рада церковна выгнала попа Макро Кордоса и приняла на его мѣсце о. Провсіяноса. За те розпочавъ ся судовый процесъ и черезъ цѣлыхъ два роки висѣла надъ церквою судова заборона (инджьонктіонъ). Ажь теперь покончено справу въ хосенъ церковнои рады.

— ПОДЧАСЪ маневровъ анґлійскои фльоты коло Портсмавтъ було затоплене подводне судно ч. 1. причомъ погибъ комендантъ судна Менсеръ, и цѣла его осада, зложена зъ 11 моряковъ. Катострофа лучила ся наслѣдкомъ зударення зъ транспортовымъ кораблемъ „Бервікъ Кастлъ", котрый пливъ зъ полудневои Африки.

— БОГАТУ жилу золота водкрили въ гористой мѣсцевости Мавнтейнъ Форкъ коло Ґутрі, въ Оклагомѣ. Золото находить ся тамъ 8 стопъ подъ землею.

— СИЛЬНЕ землетрясене навѣстило минулого тыжня краѣ тои частины Сп. Державъ, що называють ся Новою Анґліею. Землетрясене заняло доволѣ великій пасъ землѣ, бо водъ мѣста Ст. Джанъ, Н. Б. до Гартфордъ, въ Конектікотъ. Потрясеня були такъ сильнѝ, що образы и хатна посудина падали на землю, а богато домовъ и будинковъ попукало. Землетрясене було сполучене зъ подъземного гримотнею. Поважнѣйшихъ наслѣдковъ не було нѣгде.

— СТРАШНЫЙ гураґанъ (торнадо) перелетѣвъ дня 25 с. м. понадъ краями Илиноисъ та Индіяна и заподѣявъ безлѣчь лиха. Найбольше потерпѣли мѣста: Индіяна Гарборъ, Инд., Гемондъ, Инд., Вашинґтонъ Гайтсъ, Джоліетъ, Борнсайдъ, Истъ Чікаґо, Айрондейлъ, Лімонтъ, Морґанъ Паркъ, Досрінъ Паркъ Дофінъ Паркъ, Торитонъ, Рівердейлъ и Полменъ, Ил. Буря знищила тамъ около 1000 домовъ и будинковъ, много зелѣзничихъ насиповъ та мостовъ, перервала телефонічну комунікацію и позрывала дахи та комины по фабрикахъ. Подъ звалищами будинковъ погибло або було раненыхъ около 60 особъ. Шкоду обчисляють на 2 міліоны 500 тысячь доляровъ.

— РОБОТА въ Ансоніи, Кон. иде лихо, робить лишь по 3 до 4 дни въ тыждни. Тутешный компанічный царославный сторъ стоитъ досить лихо. Чути, що найстаршій менаджеръ поде знову до шапу робити. А батюшка лишавъ ихъ 2 разы, бо хотѣли его бити на мітинґу въ церковной гали.

с. г.

— РОЗБОЙ на гладкой дорозѣ. Ню-Йорска казета передруковуе на своихъ стовбцяхъ „Лиса Микиту", але анѣ словцемъ не каже про се, що Лиса Микиту написавъ славный украиньскій писатель д-ръ Иванъ Франко. Чижъ се не розбой, не злодѣйство? Такъ, и то подле злодѣйство, тимъ подлѣйше, що редакторъ Нюйорскои казеты додае до „Лиса Микита" свои ідіотичнѝ поправки, зовсѣмъ такъ якъ той циганъ, що укравши кобылу подотне еѣ хвостъ, обстриже гриву и веде на ярмарокъ неначе свое власне добро. Але въ въ томъ нѣчо дивного. Злодѣйство, интриги, обмова, сежь ремесло москвофіловъ. Забрати кому его працю, матеріяльну або духову, водобрати другому честь — се ихъ специяльность, безъ того ихъ истноване булобъ навить неможливе.

Дивно только, що нюйорска казета не передруковуе якихъ поезій москвофільскихъ (ихъ и нема, бо що москвофілъ, то дурный якъ чоботъ) або московскихъ (прецѣнь посля ихъ словъ Москалѣ те саме що и мы, и Москалѣ мають славныхъ на весь свѣтъ писателѣвъ)—только передруковують рѣчи, якѝ написали такъ ними ненавидженѝ „вікраинцы, соціялисты та анархісты"...

— НАЙДЕНО чоловѣка. Дня 16. марта въ Каліфорня, Па., межи майновъ Віжланъ а Кросенъ подъ землею находять ся старѝ сфіпішованѝ выкопы угля. За однымъ затворомъ найдено чоловѣка. Одѣне на нѣмъ зогнило и було розскубане на дробнѝ фалатки — тѣло найденого зъѣли до чиста щурѣ. Зъ иньшихъ знаковъ анѣ слѣду нема, якъ шапки, черевиковъ и т. ин. Говорять, що найденый вже водъ довшого часу е въ майнѣ а бувъ певно необзнаный зъ тою майною зблудивъ и мусѣвъ загинути. Другѝ кажуть, що кимсь убитый и до незаходныхъ мѣстъ запрятаный, бо голова найденого була прикрита сѣномъ а толѣбъ и ноги шлейтомъ.

Д. Кира.

На що и для кого будуємо Народный Домъ?!

Народный Домъ будуе ся для пожитку и славы цѣлои американьскои Руси! Цѣль Нар. Дому оттака:

1. Навчити нашихъ людей складати грошѣ черезъ купованє процентовыхъ шеровъ Н. Д., забезпеченыхъ лѣпше нѣжь у якомъ небудь банку.

2. Дати заробокъ соткамъ Русиновъ, котрѝ будуть аґентами при посыланю грошей, продаваню шіфкартъ, котрѝ будуть займати ся кольонізацією, бюромъ працѣ и т. п.

3. Будовати по всѣхъ большихъ мѣстахъ домы, котрѝ будуть рентувати ся рускимъ институціямъ, щобы рускѝ грошѣ за рентъ ишли до рускои кишенѣ. На разѣ купимо велику каменицю въ Ню Йорку, де буде помѣщена бурса, руска друкарня, руска аґенція банкова и рускѝ бюра працѣ та кольонізаціѣ. Кромъ того заировадить ся въ Нар. Домѣ другѝ бизнесовѝ заведеня, якѝ покажуть ся потрѣбнѝ и користнѝ.

Чи Народный Домъ зробить бизнесъ?

Народный Домъ мусить зробити бизнесъ, бо не може въ жаденъ способъ стратити, а всегда и всюды мусить заробити.

Що на Народ. Домѣ не можна стратити въ нѣякій способъ, розважте:

Ровночасно якъ купуемо каменицю, маемо запевненыхъ ренговниковъ. Не потребуемо шукати, хто буде мешкавъ, бо водъ разу заповнять его нашѝ рускѝ институціи. Н. Д. не дасть и не хоче нѣчого за дармо, се компанія на бизнесъ. Однакъ при бизнесѣ мы зробимо й выгоду для цѣлои американьскои Руси черезъ се, що у одной хатѣ злучимо цѣле наше руске жите, цѣлу руску громаду въ Америцѣ.

Чи бурса выплатить ся?

Цѣлкомъ певно! Въ бурсѣ не буде нѣкого за дармо, бо за одныхъ хлопцѣвъ будуть платити родичѣ, за другихъ Нар. Фондъ, а третѝ самѝ зароблять на свое удержанє въ роботныхъ шапахъ Н. Дому.

Яка буде користь зъ другихъ бизнесовъ?

Н. Д. заробить тысячѣ зъ посыланя грошей та гуртовнои продажи шіфкартъ а кромъ того зъ аґенціи при кольонізаціи и посередництвѣ въ достарчуваню роботы, якъ також и зъ другихъ бизнесовъ, котрѝ окажуть ся потрѣбнѝ.

Нар. Домъ подасть патріотамъ бизнесменамъ далеко лѣпшѝ условія аґентуры продажи шіфкартъ и посыланя грошей нѣжь всяки другѝ компаніѣ.

Тому хиба нерозумный або безсовѣстный чоловѣкъ може аґітувати противъ Нар. Дому.

Н. Д. мае злучити всѣхъ Русиновъ до одноцѣльнои економічнои роботы, щобы рускѝ грошѣ не пропали въ кишеняхъ безсовѣстныхъ шпекулянтовъ чужинцѣвъ!

Що нашѝ люде розумѣють вагу поднятои працѣ, бачимо зъ того, що за оденъ тыждень безъ жаднои аґітаціи Фондъ Народного Дому поднѣсъ ся зъ трохъ тысячь на пять тысячь. За оденъ тыждень розпродано шеровъ за два тысячѣ безъ аґітаціѣ! Але то ще мало! Мы чекаемо, щобы зъ усѣхъ сторонъ сплыли ся потоки у одну велику рѣку гроша, абы першій Нар. Домъ бувъ такимъ будинкомъ, щобъ можна передъ свѣтомъ нимъ повсличатись! Дай Боже щобы зъ сегорочнымъ Христовымъ воскресенемъ воскресли мы до нового житя!

Всѣмъ теперѣшнымъ и будучимъ членамъ Нар. Дому бажаемо щиро веселыхъ и щасливыхъ святъ! Христосъ воскресъ!

Дирекція Нар. Дому.

Розвязку

рахунковои загадки надослали слѣдуючѝ:

Зъ Канады:

Зъ Alvena, Sask. Canada, Ив. Швидкій, К. Хрикъ.

Зъ Beaver Creek, Alta. Мик. Романюкъ.

Зъ Edmonton, Alta. М. Гулейчукъ, М. Гулейчукъ, П. Гулейчукъ.

Зъ Pakan, Alta. Canada, Тео. Гнатчукъ, В. Болиховскій.

Зъ Спол. Державъ:

Зъ Ансоніи, К., М. Павукъ, М. Подбережнякъ, З. Пованда, М. Подбережнякъ, Єва Карлякъ.

Зъ Balfour, N. D. Е. Закопанко, В. Боковый, Й. Боковый.

Зъ Brooklyn, N. J. В. Фецьца.

Зъ Buffalo, N. Y. М. Серединьскій, С. Юрчакъ.

Зъ Catasauqua, Pa, О. Тарасаръ.

Зъ Cannonsburg, Pa. Ив. Феданъ.

Зъ Chauncy, Pa. Гр. Сенюкъ, В. Сенюкъ.

Зъ Connorville, O. П. Цимбала.

Зъ Cleveland, O. Ю. Чеґинъ.

Зъ Derby, Conn. Ол. Криницка, М. Собинъ, Ст. Дзядикъ, Ст. Дзядикъ.

Зъ Desloge, Mo. А. Анцій.

Зъ Dunlo, Pa. Ю. Валькучакъ, С. Барна.

Зъ Елмайра, Н. Й. М. Тарбай, М. Мовчанъ. О. Курила, М. Куцина.

Зъ Ginter, Pa. Ив. Крупа, Л. Дудакъ.

Зъ Glen Lyon, Pa. Є Долиньска.

Зъ Goff, Pa. Й. Драґанъ.

Зъ Humboldt, Minn. М. Вербенюкъ.

Зъ Java, S. D. А. Вознюкъ.

Зъ Jermyn, Pa, Ю. Лешко.

Зъ Jersey City, М. Подличакъ, А. Подлипчакъ, А. Цѣслякъ, И. Млинарикъ, М. Бабякъ, Ив. Семаникъ, В. Млинарикъ, М. Тарбай, Т. Криницкій, И. Медвѣдь, Гр. Трачь, М. Чухта, А. Бережнякъ, С. Медвѣдь, Й. Чухта, И. Криницкій, Ю. Голодъ, А. Карлякъ, М. К. Ющакъ, М. Ханасъ, М. Юрчакъ, С. Соколичь, Н. Соколичь.

Зъ Kelayres, Pa. Ив. Шуркала.

Зъ Little Neck, N. Y. Ю. Дудикъ.

Зъ Marshwood, Pa. П. Курмасъ.

Зъ Mingo Jnct. O. А., Палюхъ, Є. Палюкъ.

Зъ Mt. Carmel, Pa. М. Брода.

Зъ Ню-Йоркъ А. Мосилевичь, В. Парилякъ, М. Пиртко, А. Корпанъ.

Зъ Олифанту, Па. Ст. Хома, Т. Шопей, Ст. Шопей, Ст. Смакула, В. Смакула, В. Кобанъ, Анд. Млинарикъ, Ст. Живанъ, М. Жидловичь, В. Кобанъ, М. Струтиньска, Ґ. Свала, М. Ґузелякъ, О. Хилякъ, В. Прибила, М. Шибска, М. Пижь, М. Млинарикъ, Ив. Спѣвакъ, М. Джула, Ив. Жиньскій, А. Ковальчикъ, А. Кропелякъ, Т. Мизѣкъ, Є. Шкирпанъ, Йв. Джула, А. Мизѣкъ, Д. Телехъ, А. Живанъ, П. Нестеръ, В. Борсукъ, М. Бекечь, М. Ґуманъ.

Зъ Perth Amboy, N J. В. Ваверчакъ, М. Сидоръ.

Зъ Pittsburg, Pa. М. Костишакъ, М. Крайничинъ. А. Лепакъ.

Зъ Shamokin, Pa. А. Мурдза, П. Гасичь, И. Гасичь, А. Шаршонь, А. Пейко, П. Шаршонь, З. Ґаликъ.

Зъ Шенандоръ, Па. Н. Морохъ.

Зъ Trauger, Pa. М. Фаринякъ.

Зъ Trenton, N. J. С. Рихлѣцкій.

Зъ Velva, N. D. Ф. Полѣшукъ.

Зъ Waterbury, Conn. А. Демяновичь.

Зъ Yale, Va. Т. Дѣденько.

Выльосованѝ зостали и одержали нагороды:

Семанъ Медвѣдь, Марія Крейничинъ и Марія Гулейчукъ.

ПРИ МЕДИЧНОМЪ ИСПИТѢ

Професоръ: Що зробили бы вы, слибъ вашъ паціентъ мавъ одну ногу коротшу?

Студентъ: Я водтявъ бы ему такій кусень довшои ноги, щобы обѣ були ровнѝ.

Зъ „Комара".

Що чувати въ свѣтѣ.

КОНҐРЕСЪ Сп. Державъ розсмотрюе теперь білъ Ґросвенора, що домагае ся знесеня судовыхъ заборонъ (инджьонкшенсъ), вавыданыхъ судіями противъ робôтниковъ въ случаю страйку. О скôлько одначе можь судити зъ дотеперѣшного ходу справы, білъ не буде ухваленый. Капіталісты зъ цѣлои Америки выступають противъ него изъ страшнымъ завзятемъ, а сего выстане, щобы конґресъ вôдкинувъ его.

Такъ само нема надѣѣ, абы перейшовъ білъ про введене обовязковои 8. годинной добы працѣ. Представителѣ капіталістôвъ въ конґресѣ твердять, що така уступчивôсть для робôтниковъ була-бы страшнымъ ударомъ для промыслу и торговлѣ Сп. Державъ.

Злишнымъ буде добавляти, що въ ихъ твердженю нема анѣ одробины правды, та мимо того они побѣдять. Бôльшôсть конґресменôвъ, се самî капіталісты або ихъ приклонники, котрî певно не бажають добра для робôтниковъ. Робôтничî круги ажь тодѣ можуть выграти и выборотити собѣ красшу долю, коли здобудуть бôльшôсть мандатôвъ до конґресу. Безъ того годѣ мати надѣю на щось лѣпшого.

РАСОВА ворожнеча довела въ Аркансосъ до грôзныхъ заворушень и проливу крови. Въ охрестности Ст. Чарлсъ кипить вôдъ понедѣлка минулого тыжня формальна вôйна мѣжь бѣлыми и чорными жителями. Доси застрѣлено 11 охъ муринôвъ, а кôлькадесятьохъ ранено. Ґубернаторъ бувъ приневоленый пôслати кôлька полкôвъ вôйска, котре мае привернути ладъ въ загроженыхъ околицяхъ.

ПАНАМСКА республика розпускае свое вôйско и выпродуе военну фльоту. Розумѣе ся, що е се дуже мудрый крокъ. Грошѣ, якî идуть на удержане арміи и фльоты, можь ужити на лѣпшу и користнѣйшу цѣль. Просвѣта, промыслъ и торговля стоять въ Панамѣ дуже низько и на нихъ годилобъ ся обернути тî грошѣ.

Великихъ ворогôвъ не мае панамска республика, а колибъ и були якî, то оборонять еѣ Сп. Державы, бо се лежить въ ихъ интересѣ.

ВОЕННА експедиція, котру Анґлія пôслала до Тибету, починае стрѣчати ся зъ завзятымъ опоромъ туземцѣвъ. Дня 31. м. м. прійшло вже навѣть до кровавои борбы. Коло мѣсточка Ґуру загородило Анґлійцямъ дорогу 1500 оружныхъ Тибетанцѣвъ и зажадало вôдъ начальника експедиціи, полковника Йонґгосбенда, щобы изъ своимъ вôйскомъ опустивъ тибетаньску територію. Розумѣе ся, що Анґлійцѣ не послухали вôзваня, наслѣдкомъ чого прійшло до конфлікту, Тибетанцѣ засыпали ихъ стрѣлами изъ своихъ лукôвъ и кинули ся на анґлійскій вôддѣлъ. Анґлійске вôйско не перестрашило ся одначе борцѣвъ узброеныхъ такимъ оружемъ; припустило ихъ на 100 крокôвъ, почôмъ залило дощемъ куль изъ машиновыхъ гарматъ Максіма. Наслѣдки борбы були страшнî. 500 Тибетанцѣвъ въ однôй хвили погибло вôдъ куль, а въ друге стôлько було раненыхъ. Цѣле поле борбы покрыло ся трупами и почервонѣло вôдъ крови. Тибетанцѣ увидѣли теперь, яку силу мае сучасне оруже и въ найбôльшôмъ переполоху розбѣгли ся на всѣ стороны, лишаючи цѣлый таборъ въ рукахъ ворога.

Другу битву звели Анґлійцѣ въ самôмъ мѣсточку Ґуру. Всѣ тамошнî жителѣ, котрî лише способнî були до борбы, выступили противъ ворога, але симъ разомъ не вдѣяли нѣчого. Ихъ зъусиля розбивали ся объ зелѣзный муръ анґлійскихъ баґнетôвъ и страшный огонь артилеріи. Мимо того деякî Тибетанцѣ боролись зъ очайдушною вôдвагою, чимъ дали доказъ, що не легку справу будуть мати зъ ними Анґлійцѣ.

Въ борбѣ погибло кôлька вызначныхъ Тибетанцѣвъ, мѣжь котрыми е комендантъ Фарі, ґенералъ Ляссанъ и оденъ высокій духовникъ, Лята, представитель духовеньства изъ золотого монастиря, яке держить найвысшу духовну и свѣтску власть въ Тибетѣ. Зъ помѣжь Анґлійцѣвъ бувъ раненый майоръ Донлапъ и дописуватель лондоньского дневника „Дейлі Мейлъ", п. Чендлеръ. Иншихъ втратъ не мали Анґлійцѣ.

Якъ звѣсно, анґлійска експедиція до Тибету мае на метѣ привернути тамъ вплывъ Анґліи. Не знати лише що зъ того выйде, бо Тибетанцѣ, хоробрый та завзятый народъ, станутъ боронити ся вôдъ напасти. Въ ихъ оборонѣ стане також Росія, котра вôдъ давна ширить свои вплывы въ Тибетѣ, и може прійти до ще бôльшои халепы, чимъ на далекôмъ Сходѣ. Російске правительство вже кôлька разôвъ заявляло, що не стерпить анґлійского наѣзда на Тибетъ.

КАТОЛИЦКИХЪ монахôвъ у Франціи стрѣнувъ еще оденъ ударъ. По довгôй и запеклôй борбѣ, французскій парляментъ ухвалывъ оногды новый законъ, якимъ заборонено монахамъ вчити въ публичныхъ школахъ и занесено всѣ науковî монашî та католицкî заведеня, вводячи на ихъ мѣсце державнî школы. Вôдъ теперь монахи не будуть мати нѣякого вплыву на французске шкôльництво.

ЗВѢСТКА про наглу смерть еміра Афґаністану не потверджуе ся. Анґлійскî дневники доносять, що еміръ живе собѣ здоровенькій въ своѣй палатѣ Баґчаля и навѣть не гадае о смерти. Чутка про заговôръ на его житє пôйшла мабуть звôдси, що передъ кôлькома днями прострѣлено брата еміра, Назеръ Улябъ Кагна. Пострѣливъ его оденъ изъ близкихъ своякôвъ пôдчасъ сварки.

Вôйна на далекôмъ Сходѣ.

Доносять зъ Наґасаки, що помимо великихъ трудностей и двохъ неудачъ, Японцѣ хочуть за всяку цѣну загатити Портъ Артуръ и замкнути у нѣмъ російску фльоту. Въ тôй цѣли держать они на поготôвлю 28 старыхъ пароходôвъ, зъ якихъ вôдъ часу до часу будуть посылати по кôлька и затоплювати коло Портъ Артура, доки не вдасть ся имъ закоркувати его.

Въ японьскôмъ міністерствѣ маринарки твердять навѣть, що входъ до порту е вже по части загаченый. Мавъ тамъ остати лише малый та вузкій каналъ котрымъ російскî кораблѣ, можуть вплывати и выпливати. Ще одна така експедиція, оденъ затопленый корабель, а Портъ Артуръ буде зовсѣмъ замкненый. Щобы зрозумѣти, задля чого Японцѣ зъ такимъ завзятемъ намагають ся загатити сей портъ, то досить буде роздивити ся гараздъ въ ситуаціи и порôвнати военну фльоту обохъ противникôвъ. Японъ мае теперь рѣшучу перевагу на мори, котру здобувъ зъ напруженемъ всѣхъ своихъ силъ. Вôнъ знавъ добре, що въ случаю его прôграной на мори, може скôнчити ся цѣла вôйна, бо тодѣ не мавъ-бы спромоги перевозити свого вôйска до Кореи, анѣ розпочинати военнои акціи на суши. Росія мала-бы въ тôмъ случаю контролю надъ моремъ и не допустила-бъ анѣ одного транспорту японьскихъ вôйскъ на другу сторону моря. Японцѣ ужили отже всѣхъ можливыхъ средствъ, щобы побѣдити на мори и се имъ вдало ся до тои степени, що узыскали рѣшучу перевагу надъ ворогомъ. Бѣда лише въ тôмъ, що его перевага е тôлько хвилевою. Російска фльота въ Портъ Артурѣ складае ся еще зъ пятьохъ панцирникôвъ, чотирохъ кружлякôвъ и кôльканайцятьохъ торпедникôвъ, антиторпедникôвъ та канонѣрокъ. Въ портѣ Владивостока мае Росія 3 первораднî кружляки, 1 другорядный и около 10 торпедникôвъ та антиторпедникôвъ.

Супротивъ сего числить цѣла японьска фльота 7 панцирникôвъ, 12 перворядныхъ и кôлька другорядныхъ кружлякôвъ, около 50 торпедникôвъ, антиторпедникôвъ, канонѣрокъ, мѣноносцѣвъ, пôдводныхъ суденъ и пр. Якъ бачимо, поважна сила, та все таки за слабка, абы зôвсѣмъ подавити ворога. Звѣсно бо, що кромѣ военнои фльоты на далекôмъ Сходѣ мае ще Росія сильну балтійску фльоту, о много сильнѣйшу вôдъ японьскои. Одна частина тои фльоты, що буде складати ся зъ 8 панцирникôвъ, 11. кружлякôвъ та значного числа торпедникôвъ и антиторпедникôвъ мае вырушити небаромъ противъ Японцѣвъ. Обчисляють, що може она причалити на мѣсце бою десь въ половинѣ вересня и якразъ ся обставина спонукуе Японцѣвъ до частыхъ нападôвъ на Портъ Артуръ. Хочуть они здобути его або хочь загатити и замкнути ескадру адм. Макарова, щобы опôсля зъ цѣлою силою звернути ся противъ балтійскои фльоты. Въ противнôмъ случаю жде ихъ незавидна доля. Три російскî ескадры — балтійска, владивостоцка и портартурска, розôбють японьску фльоту, збомбардують побережнî мѣста Япону, знищать его торговельну фльоту, вôдрѣжуть сухопутну армію въ Кореи вôдъ рôдного краю и засудять на погибель. Тодѣ цѣла вôйна скôнчилабы ся страшнымъ погромомъ Японцѣвъ.

Такъ отже ясно, чому Японцѣ зъ такимъ завзятемъ атакують Портъ Артуръ. Ту ходить о цѣлу вôйну, о ихъ естьване.

На сухопути

не лучило ся доси нѣчого важнѣйшого. Кôлька форпочтовыхъ алярмôвъ, троха стрѣлянины мѣжь передными сторожами ворожихъ армій, безлѣчь маршôвъ и контра-маршôвъ, пересадженій або прямо выдуманî вѣсти вôдъ телеґрафічныхъ аґенцій та кореспондентôвъ великихъ дневникôвъ — ось и все.

Ґенералъ Куропаткинъ, котрый вже приѣхавъ на поле борбы, рапортуе до царя, що перша поважнѣйша битва лучила ся минулого тыждня коло Чонъ-Ю. Въ рапортѣ сказано, що 6. сотень козакôвъ удало ся въ напрямѣ мѣста Чанґъ-Ю, дôзнавшись вôдъ шпѣгунôвъ, що тамъ появили ся японьскî вôддѣлы. Коли другого дня козаки наблизили ся до згаданои мѣсцевости, Японцѣ привитали ихъ кулями. Двѣ сотнѣ козакôвъ злѣзло тодѣ зъ коней и заняли недалекій узгôря, пражучи перехреснымъ огнемъ японьску залогу, зложену зъ компаніи пѣхоты и швадрону кавалеріи. Козакамъ прійшли зъ пôдмогою двѣ компаніи пѣхоты. Японцѣ, хочь слабшî чисельно, боронили ся хоробро и анѣ на пядь не подали ся. По кôлькагодиннôй борбѣ прибула имъ помôчь, зложена зъ 3 шквадронôвъ кавалеріи. Одна зъ нихъ була одначе здесяткована и розбита черезъ густый огонь козакôвъ. Японцѣ втратили тодѣ богато коней. Російскî стрѣлы були такъ густî и влучнî, що ворогъ мусѣвъ шукати захисту за домами и будынками, цофаючи ся постепенно. Такъ тревало цѣлу годину. Ажь коли замѣчено, що новî 4. компаніи идуть Японцямъ зъ пôдмогою, козаки сѣли на конѣ, взяли мѣжь себе пѣхоту и въ найбôльшôмъ порядку цофнули ся въ сторону Нусанъ. Російскî втраты въ тôй битвѣ выносили: 6 козакôвъ и 1 офіцеръ, убитыхъ, а 12 жовнѣрôвъ и 2 офіцирôвъ раненыхъ. Японцѣ втратили о много бôльше, бо мали 50 убитыхъ и около 120 раненыхъ.

До чимразъ частѣйшихъ и чимразъ бôльшихъ форпочтовыхъ битвъ приходить також въ охрестности Пінґъ-Янґъ и Вію. Послѣдными днями погибло тамъ зъ обохъ сторôнъ около 100 жовнѣрѣвъ.

Телеґрамы.

Портъ-Артуръ, 31. марта. Адміралъ Макаровъ всегда спить нероздягненый, абы бути готовымъ въ случаю нового нападу японьскои фльоты.

Сеулъ, 31. марта. По битвѣ пôдъ Чанґъ-Ю, Японцѣ гнали козакôвъ черезъ цѣлыхъ 19 миль. За те козацкî пікеты выбили до одного всѣ меншî вôддѣлы Японцѣвъ, котрî переправили ся черезъ рѣку Ялу и Пакчонъ.

Шанґай, 1 цвѣтня. Ходять чутка, що японьскій цѣсарь поѣде незабаромъ на поле борбы.

Лондонъ, 1 цвѣтня. До часописи „Сентралъ Нюсъ" телеґрафують зъ Токіо, будьто-бы японьска фльота знову атакувала Портъ-Артуръ въ ночи зъ 30 на 31 марта. Подробицъ бракъ.

Петербургъ, 2 цвѣтня. Японцѣ заняли островъ Гай Янто, въ кореаньскôмъ заливѣ, 80 миль вôдъ порту Дальный, де російска фльота мала угляну стацію. Японцѣ забрали угле и оденъ російскій пароходъ, котрый вѣзъ военнî матеріялы.

Парижъ, 2 цвѣтня. Тутешнî вôйсковî знатоки твердять, що у великôй битвѣ надъ рѣкою Ялу, котра мусить бути зведена сего мѣсяця, програють Японцѣ. Російска армія мала бôльше часу гараздъ заобезпечити ся и заняти лѣпшій теренъ вôдъ японьскои.

По завзятôй борбѣ японьска армія заняла мѣсто Сенґъ-Ченґъ, въ пôвнôчнôй Кореи, де находила ся сильна російска залога. Такъ Росіяне якъ и Японцѣ мали значнî втраты въ людяхъ.

Петербургъ, 3 цвѣтня. Росія купуе 6 военныхъ кораблѣвъ (кружляки), котрî будували ся для Туреччины въ Нѣмеччинѣ и Франціи. Кораблѣ коштують 40 міліонôвъ рублѣвъ, зъ чого половина мае вже бути заплачена.

Чі-фу, 4 цвѣтня. Російска армія цофае ся въ цѣлôй пôвнôчнôй Кореи передъ напоромъ Японцѣвъ. Надъ рѣкою Ялу стоить теперь 100 тысячна армія Японцѣвъ. Сими днями получить ся она зъ двома другими корпусами, котрî також числять по 100 тысячь люда.

Гарбінъ, 4 цвѣтня. 500 козакôвъ пôдъ командою ґенерала Артаманова заняло кореаньске мѣсто Унсанъ, задержуючи розгôнъ Японцѣвъ, котрî машерували зъ Чонґъ Ю. Японцѣ цофнули ся передъ стрѣлами козакôвъ.

Масамфо, 5 цвѣтня. Японцѣ высадили сими днями около 60 тысячь свѣжого вôйска въ Кореи и велике число гарматъ, та муніціи.

Ню Чванґъ, 5. цвѣтня. — Російска фльота що дня выпливае зъ Портъ Артура и маневруе по мори. Оногды стрѣнула она оденъ японьскій пароходъ и затопила его.

Вей-Гай-Вей, 5 цвѣтня. Пôдчасъ послѣдной бомбардаціи Портъ Артура мало згинути 40 людей зъ осады японьскихъ кораблѣвъ. Самî кораблѣ понесли дуже мало шкоды вôдъ російскихъ куль.

Шанґгай, 6. цвѣтня. — Армія Японцѣвъ въ Кореи числить теперь поверхъ 150 тысячь люда.

ВСЯЧИНА

ПОДВОДНІ МІНЫ.

Страшнымъ средствомъ нищеня кораблѣвъ противника подчасъ войны на мори, суть подводні міны. Є се затопленый динамітъ або инша выбухаюча матерія, котра експльодуе въ хвили, коли корабель противника перепливае надъ нею. Міны выбухають въ двоякій способъ. Міна лежить на дни моря, а водъ неи иде дротъ ажь на берегъ. Коли зъ берега видять, що корабель ворога вже надойшовъ на се мѣсце, де лежить міна, тогды пускають дротомъ електричну искру и она запалюе міну. Роблять також въ той способъ, що міны затоплюють такъ, абы она стояла подъ водою и абы корабель противника, перепливаючи понадъ нею, ударивъ въ ню. Тогды міна експльодуе и розрывае корабель. Такі міны затоплюють все довкола портовъ, абы ворожі кораблѣ не могли приступити до берега, бо якъ приступлять, то ихъ міны порозрывають и позатоплюють. Міны закладають також въ тыхъ мѣсцяхъ, куды мусять перепливати кораблѣ противника.

Але міны можуть бути також згубою для тыхъ, котрі ихъ закладають, такъ, що тутъ неразъ справджуе ся пословиця „Хто подъ кимъ яму копае, самъ въ ню впаде". Такъ сталось Росіянамъ. Они довѣдались, що Японцѣ хочуть выладувати свое войско въ портѣ Дальный (коло Портъ Артура). Абы японьскі кораблѣ не могли приступити до берега, Росіяне выслали корабель Єнісей зъ мінами, абы позакладавъ ихъ коло Порту Дальный. Та Єнісей бувъ такій неосторожный, що наѣхавъ на ту міну, котру самъ заложивъ проти Японцѣвъ. Міна выбухла и розорвала корабель на куснѣ. Разомъ зъ кораблемъ згинувъ комендантъ корабля, два офіцеры и 92 вояковъ.

СКОЛЬКО Є КРОВИ ВЪ НАШОМЪ ТѢЛѢ?

Въ тѣлѣ дорослого чоловѣка е крови тринайцята частина его тягару. Особа, що важить 130 фунтовъ мае отже 10 фунтовъ крови. У новонародженои дитины е больше крови, бо десята частина тягару цѣлого тѣла. Кровь немовлятка, що мае три тыжднѣ повинна отже важити больше якъ повъ фунта.

ЧОЛОВѢКЪ ПРИРОДЫ.

Жителѣ мѣста Праги въ Чехіи ззирали ся недавно на чоловѣка, що ходивъ улицями лишь въ довгой сорочцѣ. Вонъ не мавъ на головѣ нѣчого и ходивъ босый. Є се такъ званый „чоловѣкъ природы", котрый хоче людямъ доказати, що одежь, мешкане, ѣда мясныхъ стравъ е для здоровля шкодливі и що люде будуть лише тодѣ здорові, коли будуть такъ жити, якъ жили нашѣ прадѣды въ часахъ кочовництва. Той чоловѣкъ спить въ лѣтѣ и въ зимѣ лише на дворѣ, купае ся що дня навѣть и при найбольшій студени, пе лише воду, ѣсть лише ярину и носить сорочку лише тому, бо ему заборонено урядово ходити голо. Вонъ каже, що водколи такъ жие, то чуе ся дуже здоровымъ.

АЗОВСКЕ МОРЕ ВЫСИХАЄ.

Якъ доносять російскі часописи, въ Азовскомъ мори послѣдными часами опадае заедно вода, такъ, що водъ берега на колька верствъ водкрыло ся дно. Въ Таганрозѣ пануе сильный вихоръ, наслѣдкомъ чого мѣсто немовь укрыте хмарою пѣску. Зъ причины недостачѣ воды фабрики обмежили рухъ до найменшихъ розмѣровъ. Зъ пристаны уступила вода, а кораблѣ осѣли на земли.

ЦѢНА РАДА.

Радъ, се найновѣйшій, найбольшій и майже чудесный выналодъ послѣдноі добы. Самъ свѣтить и грѣе неначе сонце, убивае всѣ мікробы и лѣчить майже всѣ недуги. Навѣть рака и чахотку (сухоты) можь нимъ вылѣкувати. Сказано — чудесный выналодъ.

Бѣда лишь въ томъ, що радъ не находить ся нѣгде въ большой сколькости и дуже тяжко его добувати. Наслѣдкомъ сего и цѣна его дуже высока.

Професоръ Ґарднеръ оповѣщуе, що фунтъ рада коштуе теперь 4 міліоны 200 тысять доляровъ у фабрикантовъ, а купецка цѣна выносить 12 міліоновъ 600 тысячь доляровъ. Не гадайте одначе, що се вже послѣдна цѣна рада. Нѣ. Лѣкарѣ и богаті люде та дослѣдники рощибають ся за нимъ, тымъ то й цѣна его йде въ гору зъ кождымъ днемъ. Обчислено, що американьскій міліонеръ Карнеґіе могъ-бы теперь купити лише 20 фунтовъ рада, архиміліонеръ Рокефелеръ 40 фунтовъ, а президентъ Рузвелтъ лише 2 авнсы.

СВѢТЪ ВЪ ЧИСЛАХЪ.

— На 100 жителѣвъ припадае рочно чиселъ ґазетъ: въ Швайцаріи 3895, въ Даніи 3632, въ Швеціи 3099, въ Норвеґіи 2513, въ Нѣмеччинѣ 2512, въ Бельґіи, 2025, у Франціи 1744, а въ Росіи лише 223. Видимо зъ сего, що найбольше ґазетъ читають въ Швайцаріи, а найменше въ Росіи.

— Удержане арміи коштуе въ Японіи около 75 міліоновъ енъ (ена повъ-доляра) або 28 процентъ всѣхъ державныхъ выдатковъ.

— Въ Сенъ Франсіско, Кал. живе 55 тысячь Китайцѣвъ (Чайныхъ).

— Найбольші дерева на земли ростуть въ Австраліи. Въ лѣсахъ помѣжь Сиднеемъ и Мелбурномъ росте колькадесять велитнѣвъ, зъ котрыхъ оденъ е высокій 122 метровъ а грубый 12½ метр. Друге дерево мае 128 высочины а 17 метровъ грубости.

— Посля найновѣйшои переписи живе въ цѣлой Нѣмеччинѣ 3 міліоны 645 тысячь 103 Славянъ.

— Передъ теперѣшною войною мали Японцѣ 142 военныхъ кораблѣвъ и суденъ.

— Въ 1903 роцѣ выдала Австрія 11 міл. 700 тыс. 202 коронъ на університеты.

Смѣшне.

ПРИ ВОЙСКУ.

Капраль до рекрута, котрый повертавъ зъ кантины: Десь ходивъ, въ кого мельдувавъ ся, скажи заразъ, бо тя забю, бомъ вже догадавъ ся!

Рекрутъ: Въ пана фрайтра мельдувавъ ся, бо вы еще спали, а я мусѣвъ ити хутко, панъ фрайтеръ казали.

Капраль: Памятай абысь въ мене мельдувавъ ся.

Рекрутъ: Пане капраль выбачайте той разъ, бо я незнавъ, що панъ капраль ще водъ фрайтра старшій. Бо панъ фрайтеръ трошки больший, такъ якъ тато нашъ, ще й до того мають пантальоны новѣйші, всього мають трошка больше, до всього спритнѣйші.

ЗЛОДѢЙ.

Прийшовъ до одного ґазды злодѣй, добувъ ся до хаты въ ночи и зачинае ґаздувати. Перешукавъ и нѣчо не знайшовши вже хотѣвъ водходити, але господарь обзывае ся зъ бедрума:

— А що, братчику, нема нѣчого. Зачекай, я встану, будемъ ще оба шукали, а якъ що знайдемо, то ся подѣлимо,

I. Шкрибайло.

СТРАШНА БАБА.

— Моя теща, то страшна баба. Уяви собѣ — одного разу збираю зъ нею грибы, коли въ томъ высувае ся зъ корча гадина и кусае бабу въ ногу...

— Ну, тай що? вмерла баба?

— Та де вмерла! Живе до нынѣ, але безталанна гадина здохла сейчасъ...

КНИЖКИ

Американьскій шляхтичь	15
Бланкеты на метрики	2
Весела книжочка зъ образками	30
Де що про звѣрята	30
Де-що про права и суды въ Сп. Дер.	10
Де-що зъ исторіи російскои православнои місіи въ Америцѣ.	10
Дорога до свѣдомости	10
Загадки и образки	10
Журавлѣ	15
Календарь „Союза" (1904)	25
Казка про жида	10
Конституція Сполуч. Державъ	10
Книжка для опѣкуновъ хорыхъ	1.00
Книжочка колектореха	7
Марія	10
Народный Рухъ Ав.-Уг. Русиновъ	15
Оповѣданя для дѣтей	20
Образки зъ Америки	10
Оповѣданя С. Макара	15
Про водступник. водъ рос. православія	10
Псалтирь	100
Покуса	10
Розмова Поляка зъ Русиномъ	10
Руско-англійскій Словарець (передрукъ зъ Англ.-руск. Проводн.	20
Руско-англійскій Проводникъ	50
Стежечка въ рай	50
Тарасъ Шевченко	15
Тымко Гаврилюкъ	15
Читанка друга	25
Читанка трета	40
Читанка четверта	50

Замовляйте только ті книжки, котрі бачите въ послѣдномъ числѣ „Свободы".

Зъ замовленями посылайте и грошѣ.

Пишѣть выразно.

Замовлень на суму менчу якъ доляра не принимае ся.

Почту мы оплачуемо.

Адресъ:

SVOBODA,
Box 353, Scranton, Pa.

JOHN J. CAMPTON

Католицкій похоронникъ.

Вынаймае тано керичѣ
— ту и на околицю. —

410 WEBSTER STR., - SHAMOKIN PA.

ГАВРІИЛЪ МАЛИНЯКЪ
WHOLESALE
Cor. Franklin & Spruzheim Sts.
SHAMOKIN, PA.

Beer

Мае завсѣгды на складѣ свѣже, добре пиво въ великихъ и малыхъ бочôвкахъ зъ найлучшихъ броварôвъ, горѣвки и лікеры найлѣпшого ґатунку.

Братя! замовляйте у свого!

РУСКІЙ КРАВЕЦЬ

Въ Шамокінъ, Па., мешкае руский кравець

ПЕТРО КУЗМИЧЬ

425 N. Shamokin str.

Робить вôнъ всѣлякі убраня мужескі складно и дешево.

Хто у него замовить убране, нѣколи того не пожалуе.

СЕМАНЪ МИТРЕНКО

готельничій
на River st., OLYPHANT, Pa.

Хочешь выпити гарненько?
Запытай ся де Митренко;
Готель, виску, пиво мае,
Повні склянки доливае.
Є цигара, є и галя
На мітинґи, на забавы:
Тамъ посидишь, погуляешь,
Вчуешь неодно цѣкаве, —
А що выпешь, то знай брате,
Пôде дальше, якъ у пяты!

ОДИНОКІЙ РУСКІЙ ГОТЕЛЬ

Д. ГОЛОДА

38 Green str., JERSEY CITY, N.J.

Кождый Русинъ маючій яку небудь потребу въ Ню Йорку, чи въ околици, повиненъ вступити до того готелю, бо тутъ дôстане найздоровшій и найтаншій напитки всякого рода и пораду, де най лучше купити шифкарту.

Dr. F. J. Meek,

(МИКОЛАЙЧИК.)

СПЕЦИЯЛІСТ СЛАБОСТЕЙ ЖІНОЧИХ, ДИТЯЧИХ І ВЕНЕРИЧНИХ.

Жени при пороґі дізнають особлившої опіки.

Офіс: 227 N. Shamokin Str. SHAMOKIN, PA. | Телефон Nr. 1673

Юліянъ Копистяньскій

(Julian Kopyscianski)
424 Shamokin Str., ШАМОКІНЪ, ПА.

Перворядный салюнъ рускій. — Найлѣпшій напитки можна ту дôстати, якъ: пиво на шклянки и бутельки, вина розмаитого ґатунку, горѣвки доскональі, цигара дуже добрі.

Спѣшѣть Братя Русины до свого братчика Юлька!

Выробляе братскі машлѣ, шапки, вôдзнаки, хоругвы, униформы.

Цѣнникъ и пробки высылае даромъ.

Можете писати до насъ по руски, словеньски або польски.

R. H. Morgan, 23 N. Main str. Shenandoah, Pa

Друкарня „Свободы"

ВЫКОНУЄ:

ТИКЕТЫ, на пікніки, балѣ, выгравки, представленя,
ПАПЕРЫ листові,
КОВЕРТЫ для братствъ и поодинокихъ людей,
СТАТУТЫ братскі,
КНИГИ параф. и братскі,
КНИЖКИ колекторскі, братскі и т. п.,
ПЛЯКАТЫ,
ЦИРКУЛЯРѢ

и взагалѣ всѣ роботы друкарскі

!!!СТАРАННО, ТАНО И НА ЧАСЪ!!!

АДРЕСЪ: **SVOBODA,** BOX 353, SCRANTON, PA.

ИВАНЪ ГЛОВА

JOHN GLOVA (POSTMASTER)

— въ —

Excelsior, Pa.

ОДИНОКІЙ СТОРЪ НА ЦѢЛЫЙ EXCELSIOR.

Всякі потрѣбні рѣчѣ до житя. якъ також можна купити убраня майнерскі и звычайні.

Посылае также грошѣ до всѣхъ частей свѣта, скоро, тано и беспечно.

Продае шифкарты.

Не вôдъ нынѣ вже знають люде солідного Ивана Глову.

ГАРМОНІѢ!

Найлѣпші, найсильнѣйші и найтаншi гармоніи можете дôстати у мене. — Пишѣть по великій цѣнникъ зъ образками, въ котрôмъ найдете, машинки до друкованя, годинки, що кукають и грають, гуслѣ, басы, клярнеты, краєві файки, бритвы, печатки и много другихъ новыхъ а потрѣбныхъ рѣчей.

S. KELTONIK, PUNXSUTAWNEY, PA.

Оденъ зъ найбôльшихъ броварôвъ въ Америцѣ.

ВАРИТЬ ПИВО НА КРАЕВЫЙ СПОСÔБЪ, БЕЗЪ ВСЯКИХЪ ПРИМѢШОКЪ.

Хто лишь разъ покоштуе сего пива, то иншого вже не хоче пити.

Голова вôдъ него нѣколи не болить, бо есть здорове и поживне.

НЕ ТРЕБА ЄГО ЗЪ РЕШТОЮ ХВАЛИТИ, БО ДОБРЕ САМО ЗА СЕБЕ ГОВОРИТЬ.

E. ROBINSON'S SONS,

LAGER BEER BREWERY,
435 to 455 N. 7-th Str.
SCRANTON, PA.

Telephone calls: General Office 2333. Night Call 4854.

Даромъ, наче воздухъ!

Той гарный Електричный поясъ се обезпечене житя.

Вылѣчить васъ зъ ревматизму, нервовыхъ и половыхъ недугъ атрофіи, болю почокъ и утробы та тяжкого уринованя; даромъ для кождого. Коли хочешь мати оденъ, пришли намъ свою адресу.

Сю оферту робимо лишь на короткій часъ для розповсюдненя и оповѣщеня чудесного пояса

Знаемо, що вôнъ тебе певно вылѣчить, а коли подужаешь, вѣримо, що не понехаешь при всякôй нагодѣ повѣсти своимъ знакомымъ про добрі прикметы нашого пояса, а ті стануть купувати его у насъ и нагородять теперѣшну втрату.

Факты! Факты! Факты!

Подаемо нивше кôлька свѣдоцтвъ нанадôсланыхъ намъ Маемо сотки подôбныхъ, та подаемо кôлька найбôльше интересныхъ:

„Доношу вамъ отсимъ, що я одержавъ пасъ Monarch. По его ужитю, можу смѣло сказати, що вôнъ вернувъ менѣ здоровлє. Пасъ стоить вагу золота. Поручаю его кождому. — M. J. Gurtin, Philips, Nebr.

Вашь пасъ вылѣчивъ мене, тожь позвольте подякувати собѣ за се добро. — Нема сумнѣву, що лишь той пасъ освободивъ мене вôдъ болѣвъ, що доскулювали менѣ 15 лѣтъ, тому поручаю его всякому недужому. M. C. Наперъ, Троблсомъ, Ки.

Коли хочешь мати пасъ, такъ пôшли намъ свое имя и адресу, а одержишь его даромъ. — Думаемо якъ говоримо. Адреса:

Monarch Electro-Medical Institute, Dept. P. C. 56—60 Wabash Ave., Chichago, Ill.

ВЕЛИКІЙ КОМПАНІЧНЫЙ СТОРЪ

Russian Mercantile Co Ld.

— въ —

SHAMOKIN, PA., 327 Shamokin st.

Найбôльшій рускій компанічный сторъ въ Америцѣ. Заложеный ще въ роцѣ 1889, а теперь побôльшеный, украшеный и на ново уряджений. Новый дôмъ великій, красный, котрый компанія купила 1896 року за $18.000 доказуе, що може компанічна робота. — Всѣ розумні Русины належать до тои компаніи, купують зô свого власного стору значить, спомагають самыхъ себе. — Мѣсячно обертае сторъ сумою $5,500.00 Заряджують нимъ:

Н. Габура, М. Колодѣй.

Гей Русины! чи знаете вы дорогу до дешевого и доброго купна? Она веде просто до

Юрія Хиляка

въ OLYPHANT, PA.

Вы его певно добре знаете. Въ чего знайдете одинокій, найдешевшій, найлучшій и наймоднѣйшій сторъ зъ убранями. Купите добре „шифкарту" и скоро в безпечно пошле вамъ грошѣ до старого краю. Не гадайте однакъ, що то вже все — нѣ! Вôнъ мае ще найпараднѣйшій салунъ въ мѣстѣ пôдъ назвою:

Anthracite Hotel.

Тамъ доперва погостите ся, якъ въ рôднои бабки на весѣлю.

SOCIALISM is the coming issue in politics. You may be for it or against it, but in either case you need to understand it, and so you need to read

The International Socialist Review

Ask your newsdealer for it or send 10 cents for three month's subscription and a copy of Socialism and Farmers. No free copies.

CHARLES H. KERR & COMPANY, Publishers
56 FIFTH AVENUE, CHICAGO

Новіи блистающи поступы
ПРОФ. Д-ра Е. С. КОЛЛИНСА
въ лѣкарствѣ.

Лекція Проф. Д-ръ Е. С. Коллинса о высшомъ лѣкарскомъ знаніи.

Многіи наши люде, которіи въ потѣ чола працюютъ на хлѣбъ щоденный, будь въ майнахъ або въ фабрикахъ, передвчасный пôдкопуютъ собѣ грôбъ, **понеже въ разѣ слабости нешукаютъ помочи тамъ, где бы ей направду дôстати могли, але насампередъ удають ся до всякихъ знахоровъ, которіи не маютъ ни найменшого пойму о лѣченю;** наслѣдкомъ неумѣючого злого лѣченія, станъ здоровля ихъ погôршитъ ся, хоробы застарѣютъ и станутъ зовсѣмъ не вылѣчимыми. Для того они сами суть причиною своихъ болѣзней и передвчасной смерти.

Любиміи Родимцѣ! Отворѣть уже разъ очи! Пôзнайте хотяй разъ своего добродѣя и охранцю! Перечитайте, що пишуть вашіи родимцѣ и чужіи люде о **новыхъ поступахъ Проф. Д-ра Е. С. Коллинса.**

Barberton, O., 27. Jan. 1904.
Впв. Проф. Коллинсъ!
Терпѣлъ я на горловый катаръ, неустанный кашель, который не далъ мнѣ покоя ни днемъ ни ночею и ослабялъ мня; притôмъ малъ я великіи болѣ персей на правôмъ боку. Въ тôмъ сумнôмъ положеню одозвалъ ся я до васъ, бо я читалъ, що за помочію вашихъ специальныхъ лѣкарствъ сте въ станѣ вылѣчити и тыхъ, которыи стратили надѣю вылѣченя. Тôлько одну дозу ужилъ я вашихъ лѣкôвъ и уже зовсѣмъ я здоровъ.
Съ глубокимъ почтеніемъ
Я. Бригнелъ,
Member of American Legion of Honor.

Weston, Colo., 12. Jan. 1904.
Впв пане Проф. Коллинсъ!
Коли я была напомянута, що Проф. Коллинсъ охоронилъ уже много людей отъ хоробъ, даламъ собѣ на тôмъ залежати и описала я свою слабôсть заворотъ и тряску удôвъ. Вы послали мнѣ лѣки, которыи уживала я для приписôвъ а выслѣдокъ былъ такій, що въ протягу 4 тыжднôвъ быламъ совсѣмъ здорова. Для того смѣло можна казати, що Проф. Коллинсъ в納ратувалъ мня отъ близькоі смерти. Теперь чую ся совсѣмъ здорова и спокôйна и жію со своею фамиліею.
Дякуючи вамъ за помощь, молю ся за ваше здорове остаюсь
Съ глубокимъ почтеніемъ
Марія Балтазаръ.

Хвала изъ Канады.
Мр. НАПОЛЕОНЪ ТРАГАНЪ, изъ S. Faustin, P. Qu., Canada пише такъ:
Черезъ много лѣтъ терпѣлъ я на дуже докучливый ревматизмъ и отъ часу до часу змушеный былъ лежати. Уживалъ я разныи лѣкарства, але ни одно изъ нихъ не донесло мнѣ улѣвы. Конечно оденъ изъ моихъ приятелôвъ порадивъ мня, щобы я ся удалъ до Проф. Коллинса о раду. Однаково изъ великою неохотою послухавъ я, бо не довѣрювавъ щобы Проф. Коллинса лѣкарства могли мня вылѣчити. Но по ужитію его лѣкôвъ я къ моему найбôльшому удивленію переконавъ ся, що мнѣ помагають а въ короткôмъ часѣ чувъ емъ ся совсѣмъ здоровый.

Кождому може быти спомоˇжено, кто тôлько изъ довѣріемъ удасть ся до того славного ученця **Проф. Д-ра Коллинса,** который цѣле свое житіе посвятилъ терпящому люду, абы му помагалъ.

Хочете быти вылѣченіи?

Если васъ инныи лѣкарѣ выголосили за невылѣчимыхъ, если уже стратили сте всю надѣю, терпящи на застарѣлыи або зачаточныи внутренныи или зовнутреныи хоробы.

Пишѣть сейчасъ або зголосѣть ся осôбно **у Проф. Д-ръ Е. С. Коллинса а будете дѣйстно захраненыи.**

Цѣлыи книги дали бы ся написати свѣдоцтвами о удивительныхъ поступахъ въ лѣченю рѣжныхъ слабостей, понеже онъ вылѣчилъ и такихъ, которыи уже цѣлу надѣю утратили на ихъ вылѣченіе а по краю гроба находившихъ ся немощныхъ **вчинилъ совсѣмъ здоровыми и силными людьми,** о чимъ посвѣдчають примѣры и жіющіи паціенты.

Мущины, женщины молодцѣ и панны, которыи хворуете на внутренныи, поглавныи або тайныи хоробы марно шукати будете где инде помощи, ибо тôлько Проф. Д-ръ Е. С. КОЛЛИНСЪ васъ може уздоровѣти.

Часъ платитъ — часъ тратитъ. Не откладайте изъ лѣченіемъ.

Не очѣкуйте, що вамъ хороба сама перейде. Чимъ бôльше откладаете, тымъ для васъ горше, а тымъ лучше для васъ, чимъ скорше зголосите ся осôбно або листовно до **Проф. Д-ръ Е. С. Коллинса, который приверне вамъ здоровіе и сохранитъ животъ.**

Кто неможе явити ся осôбно, нехай пише пôдъ адресою:

PROF. DR. E. C. COLLINS,
140 W. 34th Street, New York, N. Y.

Хворыи паціенты принимають ся въ его закладѣ отъ год. 10. рано до год. 5. вечеръ. Въ середу и пятницю до год. 8. вечеръ. Въ недѣлю отъ год. 10 до 1.

Кто незнае на яку слабость хворуе, нехай пошле 10 ц. въ маркахъ и сейчасъ получитъ даромъ доперва изданую книжочку: „Провôдникъ Здоровля," въ которой знайдете поясненія и порады.